

دود صوت

امیر عبدالقادر شاہ ہوانی

دوست

ایشیر عبدالقادر شاہ ہوانی

بلوچی اکیڈمی، کوٹہ

مطبوعہ نمبر ۱۸۰
درستیٰ حق پہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

اسے کتاب بیدج بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، اجازت و نہ بدل کنگ بیت
نہے رنگ کرايش چھاپ و شنگ بوتنگ کس ايشی گیکان و
کت کنتم ايشی تہا، پچوڑیں مٹ و بدل کنگ یا کہ ایشرا
اکیڈمی و اجازت و ابید ہا کنگ ہم بوت نکنت -

ایشیر عبدالقادر شاہوانی	نوشتکار	•
۱۹۹۶	سری چھاپ	•
۱۰۰ کلدار	با	•
بولان مسلم پریس کوئٹہ	چھاپ جاہ	•

ردء بئء

اشمار	سر حال	تاكريم	اشمار	سر حال	تاكريم
۰	ردء انك	الف	۱۲	ڈپہى	۷۱
۱	كومانى تبار دبىرى	۹	۱۳	سخت و داد بختى	۷۲
	ناىن		۱۴	بىزانك ء بىبىدگ	۷۷
۲	هه ذوق سخن ...	۱۵	۱۵	پهروشان	۷۹
۳	گراى مهندين عهد	۱۸	۱۶	جبالى ء اندوه	۸۱
۴	حل جئند كلتى	۳۰	۱۷	بلوچى شان ء مراد ء	
۵	سىوانى كلات	۳۴		داستان	۸۲
۶	آجوى	۳۸	۱۸	گوه تاشى	۸۷
۷	مردى قول ء توكل	۴۱	۱۹	باپولى ء ميار	۹۰
۸	داستان	۵۰	۲۰	دائى وطن حشكىس دار	۱۰۰
۹	آزمان جىلگومىنو كىس		۲۱	گوناپ كشى	۱۰۳
	درىس	۵۶		- - - -	
۱۰	ڈرامائىت	۶۰		/ / / /	
۱۱	مالا پىچ ء حلال				
	باتان پىر	۶۲		۵ - ۵ - ۵ - ۵	

دودانگ

براہندگیں میر عبدالقادر شاموانی ءو منا چکائے ءو دُچار گہتنگ،
 آئی واہگ انت کہ من آئی نشتگ کنگیں کتاب، دود صوت، ءو پیش
 گال ءو نشتگ بجنیں من کہ دتی علمی کیلہ ءو کند ءو گواز کینیں بہا قبل
 آئیگے بیت منی دیا کیئت کہ، پہکیں رزان دانچپ انت کہ دیے
 نشتاک، بے واہ ءو حکم انت کہ ہے خدمت ءو من لازم بجنیں -
 نور ایش سمیں دانوکانی ذوق کہ آجے سبڑ برائیں بہراں چوں مارنت
 قبولش وارنت یا کہ ریشخند، ءو توزہ کنت .

صوت، دوتہر انت کیے اسی صوت کہ استمان ابل ءو واہگان
 عکس بنت، لس شات کامیان و بد ءو گوشتگ بنت - آذان دتی شیر سنی
 چارڈ ءو سز سچ، زیراں سر شگیں اثرے بیت بلے نکیں شاعری ءو
 صوت یک شعری تہرے ہم است کہ دراصل ءو اسی صوت ہے
 گیگانے انت، سر حال اگہ تہنا دود ریدگ بنو تین آئی بابت ءو کپ جگ
 گران نیست ات بلے صوتانی گوں دودگ ءو ہمدتج بوئیگ گوں
 شاعری ءو زیر کاری ءو جنت وارنت نراں سا اسی شاعری
 تہر صوت، ءو وصفانی گپ جنگی انت کہ سر حال ءو ہر چنت ءو یک
 وزے بلے یوگیں ریدگ ءو را دتی شہار ءو چیرا کاریت۔ نون باہر
 کہ ریدگ ءو جند ءو مردم بہ پہمیت، اترا پڈتہ ءو سہرا کبان
 ءو چوشیں صوتانی وصف ءو دراہگنت -

جہان ۽ ہر ایک قوم پر وقتی تب ۽ لڑائی در شان ۽ پر وقتی فکر ۽
 تاہیر دینگ ۽ اہتس چوشیں کاراں تب ۽ کار بندیت کہ ہما کاراں ۽ گوں
 زند بود ۽ چست ۽ ایماں سر ۽ سیادی نہ بیت۔ یا کہ آمانی مثریاری
 گوں زند بود ۽ کم گوں راجی زند گوناپ ۽ گیش انتا چو کہ چھاپ زیم
 در لیس الوزانک ۽ پیش یات ۽ دوہج ۽ ایدگر آدگر۔ ہے درتیں تب سہڈیگی
 اندری کمال ۽ در شان کنوئیں کمال گوں ربیدگ ۽ نام ۽ یات کنگ بیت
 یک شہ زانتے پروفیسر را کر ج ۽ ربیدگ ۽ گیش گیوا ۽ کنان ۽
 چوش نبشہ کنت کہ ربیدگ ۽ مانا انتا ڈژن ۽ قدر کنگ۔ ایش پہ
 بنی آدمی ۽ مہر د محبت ۽ زیاست کنوک انتا۔ ایش یک چوشیں وشبوئے
 کہ گوں آسودگیں زند ۽ واہگاں بندک انتا۔ مردمانی نیام ۽ فکری
 یکتا ۽ وسیلہ انتا ۽ ربیدگ دیری ۽ مارٹنت ۽ توان ۽ جہور یا فکرا
 بزر ترین چیدگ ۽ رسگ ۽ پدیانک انتا۔

یک دگر شہ زانتے واجہ آرنڈ ۽ گوشگ انتا کہ دور ربیدگ راج
 اندری توان ۽ وڑ ۽ انتا ہے توان ۽ مانا ایش انتا کہ چوشیں
 راج وقتی ہر رنگیں راجی لوٹ ۽ طلب ۽ کیلہ ۽ دیا پورا انتا۔
 نون ہے بڑی جنگ ۽ مانا کنگ ۽ نو ۽ وہیکہ دود صوت ۽
 کتاب ۽ جم کرتگیں صوتانی گچین کہ آمان ۽ کتاب ۽ ارد بند دینگ
 جم کنگ ۽ کار ۽ تپاسگ بیت ۽ چریشی گچین کار ۽ گہیں ذوق
 ۽ درا کنت ۽ چوشیں صوت چریشی پیش دگر زانت کار ۽ شہ
 بیاناں ہم جم کنگ انتا ہر یکے ۽ وقتی تب ۽ طلب ۽ گچین
 تنگ بلے واجہ عبدالقادر شاہانی ۽ ہے صوتاں ۽ گوں دگر چہ ۽

چارنگ کہ چہ آلی گچین ء دود ریدگ ء تان ء گشاد جڑ کیت
 دود صوت ء تاکدیاں جریدگیں صوتانی مڈی مے ریدگ ء
 دائمی کارنہ بیوکیں گوناپ انت - بے چریشی پیش ء کہ چوشیں
 صوتانی بابت ء چیزے بگوشیں مارا داہ عطا شاد ء واہ عین
 سلام ء رر بند دتگیں کتاب "درین" ء ہتیں عالینی رہ شون شمشکی
 نہ بنت -

"درین" ء پیش گفتار ء واہیں گچین کاراں کہ وت قہاریں شاعر
 ء شہ زانت ہم اسنت دو چوشیں صبر نیام ء آورنگ کہ اسی
 صوتانی درحق ء آسانی زانت ء بویگ پہ ہر یک گچین کنوک ء المی
 انت ء مٹی جند ء ہم خیال ہمیش انت کہ ہتا صوت ء جند اسی
 بل ء واہکانی درشان نہ انت بکن گیدی صوت کہ آرزو اردو ء
 لوک گیت گوشگ بیت ہے درجہ ء کبھت کوشیت دانکے ء چیرا
 واہ عطا شاد ء عین سلام ء دو المی یں سوچ کہ دانگ انت
 آیش انت -

۱- بلوچستان کہ چارنگ ء آپس کوہ دگ ء بیوانیں پٹ ء سداں
 چاگرد کہتہ - رو آء پچے بوت کنت - اگن بیت ہم پہ ہزار مشکل اے
 فارسیں دوری ء آمرتی ہے بیت - الم ء ہمیش کہ زوان ء لھانک
 ء وت مس دتاں دتک "ء ء دتانی" جالی ء جاگہ بدت کہ کہاں "صوت"
 ء درچناں - تاں "دیسی" ء بزیراں کجام "لیکو" ء گچین کمان -

۲- ما باز براں اچ بلوچی صوتانی تنگ ء اھلیں سنگ ء ہم
 دست کش بوتگاں پہ اے سوب ، کہ ما آدان ء یک شترتیں ء

بو تیکس رنگے ء آدرت کنناں -

ہنچیں صوت ، لولی ، لیکو ، ڈیہی کہ باز کست ء گشتنگ انت ء
ہر کست ء پہ دتی دڑ ء با چار تہ کہ ہر کجام شرتہ معانے در کیت ء
دل ء زیاست کار کنت ہائی ہر دراں -

بلوچی گیدی صوتانی باز چشین ہم استنت کہ پہ معنا بچارے
تہ دومی تہرے دارنت ، بام و زیل طرت ء بگندے تہ دومی تہرے ء
انت چوش کہ باز لیکو ء کمال گوں صوت ء ہوار انت - ڈیہی نہر وک
زہر وک مو تک ء - ایشی اسی پسندے ، سے ء دس ء چچی کے نیست ء

دور صوتانی گچین ء مینی یس طلب ، واگ ء کیدہ واجہ عبدالقادر
شا ہوانی رہ نہ ء چے ہر گ ایشی ء ہما دت شرتہ زانت - من تہتا
ہے یکیں عرصن ء تنیں کہ گیدی صوتانی کجام یک تہرے کہ بہریت
آل ء اثر انگیزی ، پر آئی دہگلیں زہیر ء چار ء دلبودی بیخی باتہ
انت - سے جنگ انت گوں ہراں ہونی یس

جنگ ء ساعت ء گرانیں آں
زہماں گوں دتا سر ساکن

ھیلاں پر تئی شارو آں

گبار ماں دیرو ء دیرین ء

کار پہ سملیں قولی ء

راج پر تئی بلوچی نام ء

من پہ ماتیکس لولی آں

ایشی بنی خیال دہیکہ دل ء آرگ بیت تہ دل گشیت جس

انت ہا مات ۽ جگہ ۽ کہ گواندگی بتل ۽ پہ چوشیں نازہیں
داگے رودینگ شش سلاہ بندگ بور ۽ سوار کنگ ۽ انت
باکہ اے صوت۔

ریکانی کنب ۽ ، پڈدمرتن شہ شہ
گس تہی بن گیت براہی۔ گنوک ان من پر آئی
یلڈی آناں کھوہانی او لیلڈی لا
میلو روحانی او لیلڈی لا
لیکو چمگ ۽ چارین گوں چراگ ان ۽
بارگ ۽ لوٹین چہ سراوان ۽
دستاں مند ۽ پیگاماں گھبروئے لوش ۽ میا
کوہلو کافری ڈیہے بلگ ۽ رہہ نیستیں ترا
دنگو زلے لوانگی سچاپتی میں دختران۔ مرستہ ٹانڈا میں ٹی
جی ہے ڈولیں شیاں القصہ سوتانی ہر تہر ۽ کہ بزدرے آئی
اثر انگریزی ہمائی دنگی چاگرد ۽ حالہ ۽ دل ۽ بود ۽ ارواہ ۽
چار کھی دنت

غوث بخش صاحبہ
۲۷ فروری ۱۹۹۶ء

کوہانی تہا دلبرتی نامیں

عربستان ء۔ یگوازیں زرد ء دیر ء دراجیں تیاب پہ جزائیانی
 صد ء سند ء مزین ارضیں ، بلوچستان ء جھنگہ باز ڈڈیں ،
 تہمت گہ ء گہگیریں تنانی دوار جاہ انت ۔ چہ قرن ء جماراں ہے
 ڈیہ نہ تہنا بیباک ء آزاتیں مہلوک ء ربیدگ ء بنجاہ بوٹان ء
 آسنگ بلکن اے ہا گلزمین انت کہ قدرت ء ایشرا کوہانی بڑ
 بالادیں حصار ، پراہ دلیں دشت ء دلبودیں سرشم ء دامان
 بخشاتگ انت ۔

گوں آزمان ء کلکش ء ہم درودی کنوکیں کوہان ۔ شان ء
 مرٹاہ ، سمہٹ ء جیرت ، صبر ء سگ ، پراہ دلی ء شاہکائیں
 گنج ء دولت ء مڈی پہ ماد بخشی داتگ ۔ ہے کوہانی دل چہ عہدانی
 رازاں پر انت ۔ ایشانی تنگ ء تہاریں گٹ وگراتی جییں ء
 زمیلاں پر بندوکیں آبتون ء دیش ملگیں کور ء کور جو ، لارکیں
 چمگ ء نازہکیں کہن و کاریزاں سیر آپ بیوکیں سوز ء میتا پیں
 کشار ، دلاں سرنوکیں مچکدہ ، چھاں سارت کنوکیں ملگزار پلانی
 وشبو ، گل ء گوارخ ء رنگ ء دانگ ، حسن ء شیدا میں
 شاعران دل ء مازگاں تازگی ء چارٹکھی دینت ۔ ہے سرشم
 ء دامان کہ آسانی تہہ ء متل ء زند جاگے دابینگ جاگے

آگاہیں ددارے ء انت - چہ تاہیر ء بہرہ مند، چہ بے تاہیر ء
خوردندان - ایشان دل ء ہونیکیں جیکانی راز ء پر شوکیں مجلس
انبارانت۔

سے ارواہ ء تازگی دیوکیں چکدہ، سحر ء جادو جنوکیں
دامان، آسودگی ء آشنائیکیں زند ء ماں زمان انت چوشیں
زند ء ہریک پرے چوبیت چہ آپسوناں پادکیئت یا کہ چہ پلانی
داس، بللانی ارداس یا کہ چہ مہر ء گورجنکیں دلاں ڈھکوکیں آس
ء آں صوت انت۔

صوت مے شاہی ربیدگ ء پہر ء مے آشنائیکیں زند
ء بے میلے مڈی انت۔ مے اومیت، ارمان ہوناکے ء زہیرانی
آدینک، مے نکد ء شہار، واہگانی دیدار، رنگ ء نور ء
بہرہ منڈیں خیالانی رنگیں شارانت صوت مے وابینگیں ارواہ
آسودکیں گوانک انت۔ چہ ربیدگ ء رنگ ء ووشی ء سرترچیں
ہے صوت مے زند ء حقیں رنگ دروشم ء گوناپ ء پیش
دارنت۔ مے راجی زند ء مے تارسخ ء مے وطن دوستی ء
گردشک ء دینت۔ اہے صوت دگالان مے عہدی زند
ء یات تازگ بنت، استیں نوبت ء جزم ء حال رسیت ء
ارشنیں عاقبت ء آدینک ء وتی ویشیں، دل ء ہانی دیوکیں
دابانی مانا ء گنداں

چو الماس ء حاکیں تاج ء گردشک دروکیں کیں کوہ کگوں
آزمان ء ہمہری کننت چہ وطن ء دوستی ء سرپاری ء منگھ

مٹراہ ء وئی دامن ء جہ مندیں دہقان ، بزرگ ، بگ جت ء
 جاندریں شپانکوں جہگیر کنگ انت شپ جاہ ء روج جاہیں
 ہے پھالیں ہلوک ء شادمانی ء صد گنجیں صباہ ء
 اوسیت ء چم درنگ انت ۔

ما آزاتیں گلزمین ء مٹراہداریں پکال کہ
 مے آزمان گو ازیں کوہ

مے شان ء مٹراہ ء وڑ ء برزانت
 مے دل پراہ مے پاندہیں دشت
 مے زرد چو نیلو میں زر ء بے آمرانت
 ہمک صعب

پا لوکیں منزے ء رباو انت

ہر شام

پا ابد مائیں آسودگیانی ٹیکی کاریت

ہر شپ ۔

ہے زیبا ء نہ داریں ملکزانی خیالوں روج بیت

کہ آمانی دامن ء زریل گریں چمگ انت

دل بودیں کچھ انت ۔

مے بزومیشن ء رنگ تزدنت ء گر دنت

آجو تبیں ، آزاتی دوستیں تمنانی ہے ناز پروریں میراث

انت ۔ آں لوکیں کاسماس ء شوٹاز ء ہو ہما شامائیں ء بال انت
 کہ آں کدو ء زحمت ء وازمذگ نہ انت کوہانی گموتلارانی

تل و آبی شپ درنگ انت برے چو کرام کنوئیں کونجاں پرآم
 پرآم و دشت و کوچکاں گردان و گدان و صیماہانی تہا روج
 گوازیمنت آمانی آزات خیالی، ارواہ و تاہیر دیوکیں ترند و
 یتمریں زند، غیرت و عزت و کلات، جہان و چہ بہار و
 ما نشانت و وقتی عہد و چواستالاں گروشک ورت۔ چ
 بوچانی زند و ہنچیں و صفاں قومی شاعر علامہ اقبال و اثر
 گنگ کہ گوشنگے۔

تسی دشت و گیا بان مبارک باں ترارا
 تسی ملک و چہ شر تر نیس دلی و بخارا
 ہر راہے ترا و کشتی، ہری و تباہین
 ہر جا کہ روئے جہت نکنت کسے ترارا
 غیرت ماں جہان و مزین منکتے داریت
 جیکیسی ماں دنیا و تسی نام و قوار و
 در گنج ہما دہرہ خدایان و کہ گوشت انت
 اکرت کنت شیشگ و ہم مثل تبار و
 مردانی سر و قوم و قبیلانی دار انت
 ایشان عمل چت کنت قوم و سر و را
 یا قوت و زمر ماں ہنکائی تہانت
 نجان تہا دود بکن، پول زر و را
 و ہیکہ پر آزالی و ایماں بردانت
 لعنت پر چشیں ملک چشیں جاہ و دار و

حق مرچی گوں ناحق ء پدا دیم پدیم انت
 تہذیب ء جنگ گوانک وتی فوج ء قطار
 اللہ ء نظر مومن ء ایمان ء سرانت
 شیطان ء نظر کافر ء توپک ء کٹار ء
 قومانی بدونیک ء کسے گوشت نکلتیں
 ایمان دل ء بیت اے لیس انت اشارہ
 اوج کہنیں کماشاں بگرہ اخلاص سبقت ء
 " شاہاں چہ عجب گرہ بنوازند گد ارا "

(ملک محمد طوقی)

ہے ذوقِ سخن جنکو سُنکر اسے کہیں گے

یہ نظم مرصع سے شایانِ بلوچستان

چہ مہدیمِ بزمِ بلگورانی سارتیں ساچانِ عہمِ زیاست
دسِ عہمِ ہونگیں گر عہمِ گتانی ساہگ کہ جانِ عہمِ لچِ عہمِ رکھینو کیس
دُرنگِ عہمِ تلارِ انتِ بنی آدمِ عہمِ دیپانی عہمِ آسودگیِ عہمِ ماںِ زمانی
دینت - جنتِ عہمِ شرمینو کیس کو چگِ عہمِ سرشم، در عہمِ دامان کہ چہ
صد گنجیں مٹیِ عہمِ آباد انت سے سبزِ شوکیں، بلکِ عہمِ میتا پیس
کوہتگانی بزمِ ہستیِ عہمِ سنگِ بلیگیں یاد گیرانی تھا آراتِ عہمِ آبدیانیں آستان
کہ مزنِ کودِ عہمِ مزنِ کمالیں ربیدگِ عہمِ زندگیں نشانیِ انتِ ارجِ ایسانی
زردِ عہمِ چو شیشِ صوت، شیرِ عہمِ گفزارِ پیدا بنت کہ کیفِ عہمِ ملارِ
نود گواریں آثارِ انت - ہے گالِ دلانی زہیرِ عہمِ ہسپرائیِ تلِ عہمِ
ہسپرائی، مے گراں مہذبیں ربیدگِ عہمِ دپترانی ہشت پہنائیں
در لپشو کیس گوہر انت کہ ایشاں گردشگِ عہمِ قرنِ دھارانی گوزگ
تامورکت نکنت -

ہے شاہی - مہذبیں ربیدگِ عہمِ جوڑ چنگِ عہمِ ہما حشت کہ بُنِ عہمِ
داگنت اے دُولینِ انت -

و سچ، مار لشتِ عہمِ ہر چو شیش کہ کنشکا ہم پلِ عہمِ نمہ ہریت
و سخاوتِ عہمِ داد بخشِ عہمِ بیگوارین زرا کہ آمانی زردِ عہمِ

پتو قلم ء جیون ء پرچول انت
و راستی ء ایمنی ء روشنائی ء کوه ء دگ روشنائی ء تابان
انت -

و غیرت ء سرمباری ء شان ء آزمان ء برزی ہم دردی کت
نکت

و بیری گیری ء آس ء لبہ کتاں دوسد سالان ہم شگ ء
زایت

و عہد و قرار ء سر ء پنچیں پنچلیں ایان کہ ہر قول ء سر جان
ندر بہ بیت -

و چان ء جہانگیری ء نریشیری جہداں گندان ء ماہ ء استال ہم
حیران و ہبکہ بہ بنت

و باہونی ء میار ء زربول ء شرف داری ء چوشپ چراگ
تہارماہیں شپاں درلشک ء صفت

زند بود

ماہ ء استالانی سہمیری کنوک ء برنزیں کوہانی ہشی ء گونگراں
زند کیس آرات ء قاریں زحم جانی ہے ساڑاگی وصف ہے
گچین خو ء عادت ، پہر بندگ دود ء رسم بہارگ ء پلانی رنگ
ء گرنہیں زمیلانی تل ء شات ء شاگیں صوتانی قالب ء گچک
آمانی تب ء گوہر کیلہی پیدا اور بیت -
کوہنگ ء اے کوہیں کلات

کس ۽ پت ۽ میراث نہ انت
 ماپہ سکاراں پکتنگاں

کوہ انت بلوچانی کلات - ابنارکش بے راہیں گراں
 بڑزیں مہشی اش گوات گراں

گراں مہذبیں عہد

گوستیگس عہدانیات چودشیں داباں یک یک دُ فکرہ ہوتا
 اوژناگ کنت ، دل ء سرینت - خیال د چاڑ کھتی بنت ہے
 ڈولیں یات د ہیکہ پرآم پرآم ء کائینت ہڈیں شتک ء
 جہکس گزورشنا د تابان بنت د بوردیں کوچگ د سین عطر
 شنزیت - مذہب د تاریخ شیرانی گوناپ ء گران ء ملکزاس
 چاگرد ء پل شنزیت

اسے تہنایس شیر نہ انت کہ بستگیس زبیرے د زندگی
 د دلاں تہامان دینت بلکن بلوچ د گران مہذب د شاہکائیں
 د پترانت کہ لچ ایشاں گوں مہذب ء بلوچ د شریاری ، گوں
 دود ء بیدگ ، شان ء مرآہ ء قومانی سرپ ء سر ء بُر زکت
 دتی گوستیگس عہدانی سر ء پہر لبست کنت - چ جہلی شیر ء
 کہڑیاں بلوچ د زندر ء ہما دکتیں یات تازگ بنت کہ قوسے
 گہیں مڈی زانگ بیت -

وش انت عہدی ددر بلوچانی - سبز انت تل ء دسج انت تازی
 کرد انت میلے دپ شہجو چا کرتی آریں گورم چہ تنف

حکمتہ پنخ مرد بلوچیں
 گوں رسول ء شاملی ء
 دوست نماز ء : کر پڑھ گن
 نظر کتنی پانگی ء !!
 جنگ اڑتہ گوں کھاراں
 شہ حباب ء نیادہی ء
 رت و نکلی تیر ء شلیاں
 درکپاں دائو زمی ء
 جکتش ایمان مس ھیند ء
 ڈنگ ء نہ اشتش وئی ء
 تنگوین تاجے بلوچ ء ما
 داتہ آ روج ء نبی ء

اولاد میرین ہمزئیگ اوں
 سوب درگاہ ء گورانٹ
 اش حلب ء پادکایوں
 گوں یزید ء جھیروانٹ
 کلبلا جھنوریں نیام ء
 شہر سیتان منزل انت

و
 مئے سرء میری جلال خان
 چھل دچھیاریں بولک انت
 تھی بلوچ بازو بسیار انت
 درست مں رندؤ مان نہ انت

و
 رندو لاشار اد ارنٹ تران لستیس پہ و تان
 بیات دستیدؤ بلدوں پہ گیا ہیں هلکہاں
 جوو میتا باں بکٹوں بہر کنوں بی پہ و تان
 تھی راج و درانا کس ملیکوں ، بیانکاں پہ لوگ گدان

و
 شینگ مں سرت سرداریں
 نوذ بندگ سکھی سالاریں
 راجاں سرجمی ء زرتنت
 آپ ء درد ء نصیب برنت
 کھورو کھور دیان ء گندان
 آپ و آپ سرائ تندان
 کولہی پٹاں گردان ء
 نوذ بندغ شنگ ساری ء
 گو شنگ بانگتر ماری ء
 بیچ کورن تن آئیل کورء

چو بشامی نہ گور تیں ہو رء
را حباں جہہ جہہ بھی رء
دیم پہ سیبی و کچھی رء

و
لڈتہ ملہاں چہ نبی ہنداں
باگ و بازاریں جہلگوه اشتش
دیم مس زرد سپیں مولوء دالتش

و
کشتگ گولواچ ہما ملک رء
چاکر پہ لڈوء بوجی رواں بیتہ
زور سیوی چہ در مناں زیتہ

او دہیکہ آجونی رء کلکش رء بدل رء قہریں تہا روکی رء دھنر رء
مچ چست ہیت ، آجونی رء سئیدائیں ہنی آدم غلامی رء ایردی رء
پٹ رء بندیک رء بے سخی رء پھٹل رء زمزیرانی تہا لکتاب بوت
سمیہاں میر مخراب خان پیہیں بے لیکھیں آجونی رء عاشقاں سرد رء
دل رء کت ، پہ مکہیں گلزمین رء عزت رء ناموس رء بے مٹیں
ندر رء قربانی رء چوشیں میرانیں نکش اشت انت کہ تیوگیں
قوم رء سرچاراں دتی سنگ راپرکت رء درملکی واز دلرانی
حاکمی رء آجو بویگ رء جزم کت - ہے جزم رء درشانہ پہ
وطن رء ندر بویگ رء اسے کالانی تہا انت

اودال بگنڈات - غازیانی گوانک ۽ توار انت کہ گواتالی شیکگ ۽
 گون انت - آجوی حقیق و اجبر ۽ گنجیں و صد گنجیں نعمت انت
 کہ جمیں استمان ۽ چریشی بہرہ مند کنت آجوی ۽ قدر ۽ ارزش ۽
 ہما کسے کت کنت کہ آئی تار سنج ۽ دپتر ۽ تاکبند دگرانی ایر دستی
 ۽ غلامی ۽ احوال چکار بنت - ایش یک بنی آدمی دورگ ۽
 دلپدری لے کہ ہر نوبت ۽ بارگ ۽ زور مندریں نامشریں تو ماں پہ
 کلپی اچ دت زوریں تو ماں ۽ بلب کرنگ چہ آزاتی ۽ نعمت ۽
 بے بہر کنگ ہے ڈول ۽ وہیکہ ہفت زر آ دست ۽ باپاریں
 نوم پردتی دنائیں سیت ۽ پ ۽ کیل ۽ کلپی کمان ۽ زور
 واجہی کار گبت گلزمین ۽ اسے جلگہ ۽ وقی ناہکیں گام دیا کرنت
 بلوچستان ۽ کرہ ۽ کوبتگ، پٹ ۽ کو چکانی وطن دوستیں سرماں
 وقی دوبرانی تکار دیا داشت انت ۽ پہ وطن ۽ ناموس ۽ ندرت
 بلوچی شیر و گفترانی گال منجیں نزارہ شون دارنت کہ تاریخ
 ۽ دھنر ۽ لیگاریں پردگ ۽ گہگیں وطن دوستانی سگارانی
 شیکگ ۽ جنگی بکل ۽ باجانی کرنا ۽ تواراں گلزمین جکیست جنگ
 ۽ نواشیں پٹ ۽ مزن مریں چوک ۽ سرماں ہکل ۽ نہیب
 توار گوشاں کیت - ہے درستی احوال شیرانی بند بند
 پہ مے استمان ۽ سر تیگ

بگوشہ شیر نہ ہچموش
 تو برنس برست کن ہوش
 زیادہ پیش من محروش

اش آ روج ء کہ بہ نخت ء
 بہ نشہ گوں دتی بخت ء
 رسول اللہ گواہ استیں
 من ء گوں کافر ء کستیں
 کنگ خان ء ہے تران ء
 بہ تحقیق ء بہ دیوان ء
 بیا دار و غدار دانا
 برود گوں مسید حسن خان ء
 برا مینگی درخشان ء
 بگش آزات عباس ء
 بیا ہلدی ہے پاس ء
 مروجہ جنگ بنکا ہی
 گور ء انگرنیہ ء تنہائی
 دتی تخت ء سر ء جا ہی
 کناں جنگے پہ دلوا ہی

رشید خان زرنزلہ ہے خان ء دنگران ات کہ خان ء تار
 بخش زہری کشتنگ ات - رشید خان ء ہے کوشس ء بیر
 گریگ ات - ہر چنت ء کہ در آمدیں ارشس ء وطن در سلاستی
 قومی عزت و ناموس ء لوٹ ہمیش ات کہ چوشیں دنگران ء
 زہری شموٹنگ پہ قومی آزاتی ء عزت ء رکھینگ ء دیما کترگ
 بو تین - بلکن رشید خان پنچوشس کمر تین بلے خان ء ویدیکہ ملا
 محمد صدیق ورثیں ناسریالیں قاصدے پہ آئی ردان دات کہ چہیزی

گوں فرنگ ء بہا بونگ ات آلی رشید خان ء را پنت ء
 سکین دیان ء چہ خان ء لگ ء دور داشت ہے حال دت
 ملا محمد حسن شاعر ء بونگ سر آں ہم پھر اندی انگریزانی بن ء ات
 آں ملا محمد صدیق ء عیبانی چوش پردہ پوشی ء کنت ۔

رشید خان ظاہر ء زہرات

گوٹشی مرچا منی فار انت

من ء خان ء گوں ہے کلمات

وئی دت خان د سردار انت

القصد کہ میر ولی محمد خان مینگل ء میر عبدالکریم ریسانی ء ابید
 بلوچستان ء دگر یک سردارے ہم خان محراب خان ء لگ ء
 نیاحت ۔ انگریز جرنیل و شائر شوگران ء قلات ء گور ء سر بوت
 چہ قلات ء بیت میل ء نزدیک زیارت ء ہند ء خان ء
 انگریزانی ارداں گوں یکدگر ء ڈیک وارت بلوچ شکر ء پرورش
 وارت ء قلات ء میری ء و ترا ڈکھت جرنیل و شائر قلات
 چپ ء چاگرد ء گپت ۔ دومی روج ء گورہام ء جرنیل و شائر
 ء ارداں قلات ء سر ء انکارکت ۔ شاعر ء جنگ ء احوال
 شہرانی تہا چوش بیان کنگ

برابر فوج تران ء

بشل گاج گھران ء

تینگ ء توپ ء دھتکارت

کلمات ماں دوصواں گارات

انگریزی اردء یک گھوڑ دے یک کلپ ء بے میارے
 راہ شونی ء چیریں رہے ء مان دیان ء خان ء میسری
 ء پسترت ء ہما جاگہ ء سر بوت کہ خان محراب خان گوں وتی
 شرف مندریں سنگناں لشکر ء سپہ داری کنگ ء ات
 انگریزی اردء سے گھوڑ وینوگ ء گورائیں سپاہیانی بوتگ
 سے جاگہ ء کہ جنگ ء ٹاکور سے بوتگ ات شاعر ء ہوش بیان
 کرتگ ۔

کتہ خان اولی دار ء
 پہ تحقیق ء بہ کفار ء
 جہانے دیستہ تلوار ء

زبا افتادہ شیر نر
 رخش گردید مثل زرد
 بنوشید جام بے درور
 ز دست ساقی ء کوثر

بنوشید خان کوہستان
 بفضیل رحمت یزدان

ہے شاعر ء جنگ ء آخر ء ہما سر چارانی نام یک پہ یک
 یات کنگ کہ آماں ہے جگ ء بہر گپت ء خان محراب خان
 ء سنگتی ء گورگیں سپاہیانی دست ء شمیمدی ء قدر چشت
 خبر استبن تاؤس ء
 کناں شاغاسی ء جس ء

خواہر کرتہ ناموس ء
 امیر عبدالکریم خان ء
 ہزار رحمت کن انت جون ء

ولی محمد سچاری ء

پدا خان ء مزاری ء

شہید بوت بے ٹیاری ء

بہ شہباز خان لہری ء

ملا ناصل محمد گونٹ

سر دپ دشمن دہونٹ

آدیوان چند ہر داس ء

وتا کھیم چند گورداس ء

ملا محمد حسن ء شیر ہنچو کہ چہ دونتاں پیدا اور انت ہر چنت
 ء کہ چپان ء دوانیں راہندے ء انت بے ایسی ہتا
 جنگی شیرانی ہماشان ، نہیب ء ہکل نیست کہ عہدی نوبت
 ء شاعرانی گفتاراں گندگ ء کیت یا کہ میانجی دوریاں
 بالاچ گورگیز ء قومی ء جنگی گفتارانی براہ انت۔ البت ملا بوہر
 میر داری ء یک درامیں شیرے سے جنگ ء بابت دہرے بنگ
 چو ملا محمد حسن ء شیر ء آئی تہا ہم ہر چنت ء کہ فارسی ء
 نوزسک باز انت بے لوزانی شردگی ، بیان ء اثر انگیزی
 سا ڈاگ کرزیت۔

آئی خان محراب خان ء انگریزی اردانی ڈیک درگ دست

دستیں جنگ و خان و شہیدی رء بیان زیاست گچین انت
 جیھری گو بنھار و توپان یک دمانے گھر تگ
 قصر و بادگیر و نگاریں یک سرگش زندکنگ
 کپتگتس برج و بادگیر، جنگ شاہی پتگ
 پر و گھنڑ سلطان فری شاہ و پرہیت گھر تگ
 ہلے سنجاب و شاہی تاج و زیور پوشنگ
 گتگے اسپر نگاریں، ذوالفقاری ہر جنگ
 ہکل و ہیبت کمان و چو علی و زور کنگ

شاعر اے اے ج وقتی طرف و ندرہ شون دیگ و کمی نکتہ تگ بلے
 چوش کہ آچہ حقیں احوال و سئی نہ بونگ و نہ کہ آئی و پھیری رچال
 جنگ و پڑ و گھگیریں ورنائی ہار و گ و انکار و ندرہ دیتگ
 ات پریش و خان و شاہی تاج پوشاک و سہت و سنہنگ و
 ہیر دیا کائنت - پچاڑی زبت و ملا شاعرانی گفاراں ابرا
 جنگی شیرانی تھا چوشیں نا پختگیں ہیر گنگ و کائنت - ہر بہ
 خان جنگ و پڑ و ایرک و آہنا ات چندی دگہ سر مچاں بلوچ
 گون انت کہ دتی بہادری و دلاوری و شان و رکھینگ و بونگ
 انت - ملا بہر ایشانی حال و چوش بیان کنت -

گون آن چندی مردکیں مرد سازیں سید جگر
 تیگھز نیں عبدالمکریم و تاج محمد شیر نہ
 میر دل محمد ہنگیں مینگلانی تاج و سر
 شیر محمد، میر کمال خان، سر فرازیں سید جگر

نور محمد سرچا ریں زیب روستم، نامور
 ہندوئے بچل مزاریں تو کل اش کرتنگ اثر
 یک زوش کرتنت تپانخ و تیگھ الماسیں شہر
 شاہ پیراں یات کنگ یا عزت اعظم مہمتر
 شاعر ہے گہگیرین سرانی کہ نام یک یک ء گتنگ انت
 ہر یکے ء جنگ ء شھیدی ء جتا جتائیں احوال ہم بیان کرتنگ
 انت کہ ایش بلوچی جنگی شاعری ء یک منگیس دودے انت۔
 یک دمانے لکھ خراجی دری گوزنتت ہر دھڑی
 خنجر ء تیگھاں بڑینتنت خان کپتیں پہ پڑی
 تیگھ زمین عبدالکریم و تاج محمد ماڑی
 میر ولی محمد ہنگیس کپت مزاری دکھڑی
 شیر محمد، میر کمال خان چہل شتنت چہ مر کہاں
 نور محمد سرچا ریں ہدری گت گول منگھاں
 ہندو بچل مل نہ پہرینتت سردتی چہ کتوال
 گوں وتی خان ء شہید بوتنتت گواہ مس پیراں
 دیدگیس گلزمین ء سر ء دہیکہ درملکی زوراکاں ارسش
 کت پہ اے نیت ء کہ بلوچان ء وتی کلام بکننتت تبے لکھیں
 سرچا ر دیپان بوتنت گوں ہے پدربیں ڈنگاں ہون ریحیں
 جنگ کت۔ جاہے موہین بوتنتت جاگے شہید۔ پرنگی ء
 ترنب ء دہیکہ توار کت میر بلوچ خان نوشیروانی درادکپت
 آہے جنگ ء بلوچانی دودگیس سروکاں یکے ات۔

زرتہ شہیدی ء در اول محراب کیان
 عطر و دوشبویٰ مشک فروس آشیان
 زہم کتہ نہ شیرین بلوچ خان پہلوان
 چوروستہم زال ء کشہنہ شمشیر از میان
 چند قدم دیار فکلت شیرین سیاہ جگر
 رھتیکنت تراں بر سر و جان ء چومطر
 عبرتے گیتگ پریشنگ و جن و ہم بشر
 کس گونے شایان نہ کنت جنگ ء انیقدر
 لغزہ و گھران ء شتہ چوش کہ پیل در
 بہتیمی تیر ء بر سر و دیم ء کرت گذر
 رستگت ہیات عرش و آسمان ء بے قدر
 نالنگ جن و پریشنگ و مخلوق ء ستر
 مات نہ کنت پیدا ہمچشیں فرزند ء دگر
 برکنت حوراں جنت الفردوس ء بر سر

حمل جینڈ کلمتی

میاجی دورے شاعرانی زبان ہر چنت ء کہ بہک، سارگ ء
روان انت بلے جاگہ جاگے عربی ء فارسی ء لوز ہم گون
ترت، سکاوار ء بلوچی مرہا ء ہما ہکل ء گورانگ کہ پیشی
نوبتانی وصف ات زن ایرما د بلوان انت ہنچورا بیت کہ
ہے دور ء نوبت ء ماں بلوچستان ء فارسی ء وانگ زانگ
ء نوشتہ کاری ء ڈک گتنگ ات ۔

حمل جینڈ کلمتی ء احوال ہیل انت کہ شانزدہمی قرن ء
گڈ سری نیم ات کہ دمن دیو ء کوپین ء ہندوستانی تیاب گرنیک
رند پرنگیزی دھنکان فارس ء اور ء لٹ پل بنا کرنگ انت بلوچ یوہ
ء پرنگی ء ولایت ء درستیں اسپت پوستیں قومان ء پرنگی یا پلنگی
گوشت انت ۔ ہے سبب انت کہ شیر ء تھا پرنگیزی ء نام
خاصیں پیے ء یاگیر نہ بنگ بلکن آمان ء ہم پرنگ گوشتگ ۔ ہے
شیر تیوگیں ڈیم ء باز مشہور انت ۔ بلوچی ء حمل جینڈ ء ہے
شیر پرے خاطر ء چہ اندگ جنگی شیران گچین نہ انت کہ ہلو بلا ء
وزم ء انت بلکن پے لے خاطر ء ہم کہ یک بلوچ بانکے زپر بنگ
ایشی تھا قوم ء وطن ء سپار باپورس ڈوئے عمان انت بلوچ راجی
زند ء بلوچ ء بالاد ء برزی ء ملی جوش ایشی تھا سہرا گندگ

کیست رچو کہ پرتگیز حمل ء دزگیر کنت وتی ملک ء برنت آں ہے
 پیل ء سر مچارتی ء گندنت واہگ دار بنت کہ آہانی حد ء سانگے
 بکنت بلے حمل ء پرتگی جن دوش نہ بنت کہ بلوچی ء سنگ ء نیاینت

جن پرتگی حمل ء پسند نہ بنت
 ہشکش گو نڈنت دنا پگانی کھڈش درانت
 نے دیم شودنت ء نے مڈالی نام ڈگرت
 جن جہودنت ء مردش بلے دینس کافرنت
 ہشکش ماں کھڈ ء انت گوٹھے ہسکی گلہ انت
 نانی چانکالاں گوں مکہسکاں ہور درنت
 مردشکاران ٹنت جن شپانکاں گوں دست ء گوگرت
 دوستی اش انت گوں لوگی پانچوئیں بُزدلاں

ہے درگت ء گوں بلوح بانکاں آہانی ڈچار گجگ قدرتی یس
 ہبرے انت شاعر ء ہمیشی خیال انت پلوانکہ میر حمل ء زبان یرت
 ڈگوٹیت

من ء دتی ملک ء کار خمار ہمیں دوست بنت
 ہشک شلوار ء سرگ ساریں چادر انت
 آستونکش دراج انت لٹکانی بوگش درانت

ہے شیئر، تھا میر حمل، گوں پرتگیزاں جنگ، احوال بکیاس
 شیریں جاوڑے، کنگ بوتگ ایشی تہانوک پٹاکی ہم است،
 بیان، رنگینی، ہوا پر جوشیں ہکل ہم سکارانی سیگ، نورانی
 داؤ پر ہاڑے، بٹرن، تاسف پانار۔ القصہ کہ شیر، ہرہیم، بانک
 شاعر، پردردیں دل، توار انت شیئر بلوچ سرچارے، جنگ
 جہدانی دل سرنوکیں داستاں انت۔ بیان، تھا اچیس تازگی تورت
 مان انت کہ شیئر، اشکنوک، سر، بے سدھی، مانشائرت
 میر حمل، سفر، راہ گریگ، حال، دین، چوش گولتیت

ہتگ، روح، حمل، شاگ، نول کتہ
 ہپت، شپ، ہپت، روح، شاگ، پیک، گوش، شتہ
 شہتی، روح، آرتش، گوں، جوہیں، دشمنان
 چار، گھراب، انت، گوں، مرگی، چروکیں، بازلاں
 حمل، شاگش، چپ، چاگرد، گپتگ، ات
 توارش، پرکت، کہ، حمل، ترا، دسگیر، کنوں

جنگی، شیئرانی، تھا، بلوچ، مزن، شانیں، سردکانی، حالینی، میں، وصف
 درابیت۔ ایشی، پیک، جوانترین، دروڑے، ملا، بوہیر، میر، دار، سی،
 جنگی، میں، گفتار، انت، کہ، شاعر، میر، محراب، خان، شہادت،
 احوال، پر، بتگ، انت، ہمیشی، تھا، میر، محراب، خان، شان، میر،
 نہیب، کہیب، ابید، آئی، کلا، ٹیک، ہم، پیدا، دار، بیت۔

سیوانی کلمات

با گھمیں سیوان کلمات، نشکنت عالی جناب
 شاہ فردشاہ زادگ و سلطان نوابین شیخ و شباب
 زیب کا دوس شاہ چرخ و شاہ فرور ستم کباب
 مجلس و مامور دائم، خان بہرگسی و کتاب
 خلقے و مان پوشہت پنجاب شاہی بے حساب
 پو شاہ سلطان سکندر پیر و سی کامیاب
 عاقل و دانا دبیران، ہم چو مثل آفتاب
 مند شاہی افشان، سرخ و سرخ زرزگار
 ہند و سندھ و گنج و دانا اچ گیا بین تندر
 ملک ایران، چین و ماچین، مصر، شام و ہر دیار
 زما آنت اچ کرس خان، ہم چو شیران و رکار
 نشکنت مراب نوابی رحم جن و عالی تبار
 عادلین نوشیردان و شاہ ہمیشہ تاجدار

ف ملا یار محمد سردار آزاد خان، جنگ و تیاری و چن و لایح
 پوش بیان کنت !

برا شارت گولست بلند بخت و گوں حاصین نوکر
 بیار منی جو این سلاخان، اسپ تازی گرد و صبر
 جنگ سپاہانی بروکین، گوں شبر و کین اسپر
 کار تیج و کاتار و تاس گوں جلوہ تا کین خنجر

ہے جنگ و شیر ملک دینار میرداڑی و ہم پرستگ - آوتی جنگی میں
شیر و گولیت

سلطان چو سکندر، بیدار
جمشید و ہمایوں اسرار
قاں پردگڑہ و بیستہ سوار
فوج و لشکر و کرتہ تیار
مرد و مرکباں نیست اشمار
آسمان و زمین جنگاں تہار
تو نیت و جزا رانت بسیار
طبل انت و طبل نازاں سار
رسنت ساوڑی مثل مار

دیکھ آزادتی و کلکش و جاگہ مجبیں تہاروکی و گپت - آزاتیں
تب و وامہذیں قوم زبردستی و دل بڑیں کلامی و پٹ و بندیں
کینری بوت تہ خان محراب خان و رئیس بازمیں سرمچاراں سرد و
دل و ایبرکت - ہمہریگی و وطن دوست پہ گلزمین و عرات و
حرمت و آوتی ساه و سرائی نذر کنگ و دریا بوتنت و آجول و
دپتراں غیرانیں نکش و تی بات و اشتت - تیوگیں راج و
مزن مرتیں، سکہ جیرتیں پُسگان وطن چہ درملکی بدراں پنچگ و
اسج کنگ و گرنڈیں لغرہ و ہیکل مات انت - وتی جوشش جنبہ
و درشان و آزاتی دوستاں بیدچہ وتی مات ذبان و دگہ زبانانی
تہا ہم وتی لہڑ پیدا درکت انت - یوسف عزیزنگسی و شاعری پنچیں

قسم اس مرد غازی کی جو فطرت میں حجازی تھا
 گلے پر جس کا خنجر تھا، مگر پھر بھی نمازی تھا
 قسم ہے امیٰ بطحا کے ایشار و شجاعت کی
 شکم پر سنگِ خارا باندھنے والی سخاوت کی
 کہ اپنے ملک سے داغِ عثمائی دھوکے تھوڑوں کا
 بلوچستان کو آزادی کی مٹے پلوا کے تھوڑوں کا
 جلا کر استخواں کے مغز سے شمعِ دل مضطر
 عزیزاںِ وطن کی بزم کو چمکائے تھوڑوں کا۔
 کٹا کر چند سر اور گردنیں اپنے رفیقوں کی
 زکوٰۃِ فرض اپنی قوم سے دلوں کے تھوڑوں کا

اد مولانا ظفر علی خان بلوچستان، آجوی دوستیں سرپاراں پوٹ
 سارٹائیٹ

مردانِ مجاہد ہیں گردانِ بلوچستان
 وتے نہیں باطل سے شیرانِ بلوچستان
 کیا لائینگے خاطر میں خمِ خانہٴ ارزاں کو
 مست مے یثرب ہیں زندانِ بلوچستان
 خونِ رگِ بطحا سے پہنچا جو یہاں بہہ کر
 گلزنگ ابھی تک ہیں میدانِ بلوچستان
 آزارٹی کامل پہ حق ہے بدویت کا

اور یہودیت ہے سامان بلوچستان
وہ وقت بھی آتا ہے دیکھو گے ان آنکھوں سے

دارا و سکندر کو دربانِ بلوچستان

اسلام کی عزت پر سو جان سے قربان ہے

ملت کو نہ بھولیں گے احسانِ بلوچستان

پدا آجونی، جہڑاں گچین ترین لالھی، کمال عر جنیرہ عکس
عر تماریں وطن دوستاں گوں وتی ذگریں ہونانی سہری عر آزاتی
عر سرسوبی عر راہ تچک کرتنت۔ بلوچستان در زحم جنیں بہادر عر
سر مچارانی گور گندانی بدریں انگریز عر حاکی چوریک عر کلات عر
ایر نشت۔ حق زانیتیں دلیرانی جنز عر در آمدانی حاکی عر
پچک بال دات انت۔ ۱۹۴۷ عر در ملکی میں وازداراں
قرم عر راگیش وتی چنگلاں داشت نکرت نیٹ ہے جگہ عر آجونی عر
ہما بچ گوں دشمالی عر آسودگی عر مستاک عر نکت دات کر اے
تہار کی عر آنا چیں گلزمین ہمیشی چہ قرن عر جماراں مہلو سک
بوٹگ۔ آجونی عر شاتیں چاگرد عر شادمانی عر نوبت پہ اے
گلزمین عر بچاں وتی ڈیہہ عر مہر و محبت، وتی خاک عر گوہر قدہ
کنگ عر بتر بہ جوکش بوت آناں وتی وطن دوستی عر ہل عر
واہرگان عر صوت، زمیل عر پربندانی قالب عر گجھاں کت

آجونی

آجونی ء گرئیگ ، آجونی ء قدر ء زانگ ء آجونی ء
 دیپانی کنگ چہ گہیں قوم دوستی ء پسخ ء بہرہ منذ انت ہما
 قوم کہ چہ ہے لافقی ء سیر ء پڑ انت گوں وتی ذکرین ہونا وطن
 ء آجونی ء دیپانی ء اینشگ ء دیم ہونی کنت آتاریخ ربیدگ
 شاعری ء ادب ء تاکدیاں ہر عہد ء زندگ انت - بلوچستان
 سرچاریں ، بہادر ء دلاوریں ، ننگیال ء ننگیالیں بچانی گلزمین
 انت ایسی چیرجنگ ء قہاریں زور مند پیش کنزت انت
 بے بلوچ راج ء پہ ہکل ء گورگنداں سیندان ء آسانی اومانہ
 کلات پہ آناں ریک ء ہدیہ جو شکت - نفسک ء کھنڈگ بیت
 کہ گوک پردوش ، قلات ء میری ء میدان بہ بیت کہ مستونگ
 ء گدر ء کوچگ بدوانانی سردام بلوچاں سستگ ء دھونڈ وارانی عید
 کنائینگ - بلوچ چو کہ چہ بندات ء آزاتیں قومے بلوگ آں چہ
 آزاتی ء قدر ء ارزش ء جوان سرپد انت ہے سبب انت
 دیدیکہ برصغیر ء آزاتی ء جہداں درملکی قوم ء راور خطاکت
 بلوچ ء آزاتی دوستیں باسکاں آجونی جہدانی بے مٹیں لگ
 کت - نام پہ نام گرئیگ ء چوشیں صداں رابدربہ بلوگنت
 کہ آماں وتی زند ء جوائیں بہرے پرنگی ء کسیر ء گوازینت بان
 ء مال ء ندر ء قربانی ء چک ء پد نہ برتنت ینٹ - لمے

گلزنیں ۽ سرءُ آجوی ۽ روقا ۽ میک دات۔ آزاتی ۽ قدر
 گلزنیں ۽ مہر، سرچاران جہد، جہلی گفتارانی تہاشری ۽
 جرہ کیت۔

چہ آسمی وطن ۽ خاک دنت بود شتر
 ماں گواچنی وطن ۽ چاہ ۽ آپ، آپ نمر

ماں چم صباہ ۽ چو الماس ۽ حاکمیں شال ۽
 اویگیے جو گرانازہ ۽ دلبریں خال ۽
 ماں گلزمن چو اسلام ۽ رحمت ۽ نادر
 ماں گواچنی وطن ۽ چاہ ۽ آپ، آپ نمر

پلیتی ۽ چہ دراپیں تیاں پاک توے
 چہ آس ۽ دوزخی دورے، بہشتی خاک توے
 بگوش زمانہ، کراچ ما سجات ۽ را ۽ بگر
 ماں گواچنی وطن ۽ چاہ ۽ آپ، آپ نمر

پہ دشمن ۽ ترا دریا ۽ چول مستیں گوں
 پہ دشمن ۽ ترا کوہ ۽ تلانگ گئیں گوں
 دل ۽ بہ بیت پچے غم کتئی خدا واہر
 ماں گواچنی وطن ۽ چاہ ۽ آپ، آپ نمر

دل ۽ سر ۽ تو منا داشتگ چو ملتے ۽
 کناں تی خدمت ۽ من چو اسیس کچکے ۽
 کرمات ۽ پادانی چیرا بہشت بہت حاضر
 ماں گراچی وطن ۽ چاہ ۽ آپ آپ نمر

محمد حسین عفا

مردی قول توکل

بلوچ باز ساد گیس، نہمت گریں، راست کار ء راستگوئیں
 مہلو کے کہ بیسہ ء دل پہکی آئی گھین وصف انت چو کہ اسلامی
 سکین ء راہ شون آئی ہون ء تہا ہوار انت پریش ء آ قول
 ء موگگ، عہد و قرار ء سر ء محکمى ء اوشنگ ء مردانی عزت
 زانت - ننگریں عومر ء قول تاں موقج مروچی ء بلوچی زند ء
 یا تگیر انت - میر چاکر، ہیبتان، جاڑوک ء شے مرید ء قول
 بلوچی تاریخ ء پیر بندگی دہترنے کہ تانکہ جهان است قول ء
 سر ء اوشنگ ء حوالہ ء ہے مزن جگرین بلوچانی نام گوں عزت ء

گریگ بیت

تا کر پچ ء دل سبنو کیں گور پچ ء تہارہ دمیں دھنتر ء مجانی ماپنویں
 کوہ ء کو چگ ء بہار گہ ء گل سہر ء گوارخ ء کاروان ء بلوچگ
 بناکت - دشت ء سرشم چہ پٹی ء گوارخ ء خماری میں و شبو ء
 لہکت انت - ہما کا، پھر کہ گہر ء گریپت ء خشک کر تگ انت
 یک زندے پدا سوز بوتنت - سن میں کو چکاں کشارانی سوزیں
 سرگیک ماپنوشنت انت کارانی گندگ ء ٹہک گوں بگت ء
 بلوچانی تواراں ہور تور بوآن ء گل ء و شکامی ء مستاک بوتنت
 آسودگی ء و زدی ء پیر کیفیں چار ء زند پہ لوانالوئے رزت
 زند کہ چہ وہر ء دورگاں آزات بیت راجا میں چست ء

ایر دل زندگ بنت - پوشیس نوبت ء کہ چاگر د جلوہ تاک ،
 سیر طمع اوراجی زند پد خمارات سردار چاکر خان رند ء دیوان
 چہ گھبرد ء چو کس ورناماں ، چہ بورتاچی ء نامداریں شہسواراں دیریں
 ء چاچاپ ء ازم کاراں جہنگ ات - بہادری ، دلاوری ، ہرچاری
 کس مہ یکی بلوچ ء شان انت ہمیشی سر بار بوت آزات ء دل
 مہ چندین مہترانی مردی قول ء قرار کہ تار سنج ء آئی سرد
 اسے ڈول ء پھر بستگ

رنداں قول کنگ دیوان ء
 یکے چاکر شیبک ء
 " اقرار انت منامن زند ء
 دروگ ء نہ بسنداں دس ء "
 " قول کتہ جاڑو ء جڑیں مست ء
 " آنکہ منی ریش ء بخت دست ء
 زمیندغ نیلانی دل ء کتہ ء "
 " ہیبتاں میر ء مس رند ء دیوان ء قول کتہ
 ہپت براں راستیں دست ء مس نوحاں جہ
 " آں کسے ڈاچی گدنی بگ ء گول کپیت
 قول انت مولا کندگ ء شادیم ء چہریت "
 قول کتہ مرید دیوانگ ء

و
 ۱ قول انت منا چو عمر ء
 چو عمر ء قول انت منا
 کسے بلوٹیت دادن ء
 من دادن ء بند نہ باں
 بندگی مردے نے یاں

او پدا عہد ۽ محشریں تمنی سروک سردار چاکر خان ء قول ء
 قرار کنوکیں رندان ء آزمودگ گریگ ء چوشیں چکاس بنا کرتنت
 ویک نذیک رپکے کارگران ء چیزے وہد نیام ء اڈکان ء
 جاڑو ء ناسرپیں پنج ء نذیکیں سنگت ہدے ء جاڑو ء ریش ء
 دست لائیگ ء سکین دنت ۔ روپے جاڑو ء نذک نہالیں
 پنج پہ نازانتی پت ۽ ریش ء دست پرکنت جاڑو پہ قول ء
 شرفزاری ء زحم ء درکنت وتی نادان ء ناسرپیں پنج ء گردن ء
 جنت ۔ دومی دھک ء دہیکہ جاڑو ء دلی دست ہدے جاڑو ء
 ریش ء دست جنت ہم جاڑو آٹرا کشیت۔

و میرہیتان ء چکاسگ ۽ خاطر ء میر چاکر خان ء وتی بگ
 برگہیں سانڈگوں ہیتان ۽ بگ ۔ ہو ر کنا ٹینیت میرہیتان
 زانت کہ چاکر چونیں زوراک ء ہیر گیرے ۔ بلے چو کہ آئی قول
 کرتگ ات کہ ہر کسی ڈاچی گوں منی بگ ء گوں کپیت ۔
 قولیں کہ میلا ۽ کھنڈگ ۽ آدیم ء چریت ، آدتی قول ء

ء قول کنت - نزدیک انت کہ چہ ہے سبب ء ہونی جنگ چہ
 بہ بیت سردار چاکر خان وتی لیٹہ ء چو گوٹھیت ء بخشائیت۔

ھیشان ء پہ لاگمیں لوکے زہر کناں
 باسکٹ پرودشاں، ماں لد ء آسے ماں کناں
 من وتی گرم ء کسی دوار جاہ ء سارت کناں
 ایرنگیں لوک پہ چنگ جن ء من بخشائنگاں

و یک گور بامے ء سردار چاکر خان ء سکین ء شور دیک
 ڈومب شے مرید ء کل ء رونت ساز جنت ء پہ داد ء دلانگ
 بنت شے مرید گوٹھیت، بلوٹت چے موت منی شیرازی ر
 شمارا درکار انت کہ جہازگ بلے ڈومب آئی دستار حانی ء
 سوالی بنت - شے مرید وتی زباد مالیں دستار ء وتی قول ء
 پتو ء بخشائیت -

اسے ڈول ء مردی قولانی شرف ء داران ء ہر سیس دلاور
 ء بے میاریں میر وتی قولانی شام ء یر جاہ بنت - بلوچی زند
 چوشیں ستسا سائیں کار پد وتی درور وت انت، پنچیں عہد قرارانی
 سر ء گوں ہمت ء کار مرزی دگہ بازیں دلپدرویں احوال شونڈ
 انت کہ چہ آباں یکے حانی وشے مرید ء مھرائی قصہ انت
 کہ بلوچی لوزانک ء گرانقدریں گنج انت۔

گوں خیال ء چھاں سپں کن ات - چہ کولانی گمہ ء گمانی دیک
 سیہ بزیں استیں ء چہ سیرگیں شار ء پلو ء ماہ ء ہکائی
 دلبودیں روشنائی برمش دیان انت کہ سہیشی تدارہ ء کناں ء

شے مرید چہ حانی ۽ جانی برانز ۽ سچک ۽ انت - دگر دیے ۽
 زین ۽ کوہنگ ۽ پھیر چو مسکبویں ساہنگاں ہشی آن سر ۽ سہیل
 انت - گروک شہم دیان انت - مرید ۽ دل شوق ۽ بے تاہیر
 انت - آن تر ۽ بے ہکانی ۽ گروکی شہم آن دوستی کج
 حانی ۽ حسن ۽ گروشکے - ہما حانی کہ آنی وتی قولانی دڑالی گنگ
 ات ۽ چاکر ۽ چہ شے مریدی قولان سیت کنان ۽ آئی دشتار
 یک گنگھڑ ۽ مہگونیں کارٹے ہریت برنگ

من مسجد ۽ دنتر نماز

پہ چار رکعت پھر زہ گنار

لانگو کہ کانتت بچنگ ۽

نذرت منی راستی کشر ۽

من کہ سلام گردینتگاں

لانگو بلوشت دادن ۽

من دادن ۽ بندنہ بان

زہرت منی جہازگ ۽

زین ۽ ہزاری مرکب ۽

تسخ ۽ گوں پھکیں اسپر ۽

تیرد کمان گوں جالبو ۽

کارنح و بر و کیں نجنجر ۽

گوشتہ اگازی لانگواں

لوٹرن دنانی حانی ۽

و من میتر بہہ منتگاں
 چہ زانگ ء رد پکتگاں
 جُست اُن نہ کت چہ پوج کس ء
 حانی ء عاریہیں پت ء
 و حانی نہ بکشاں لانگواں
 بد قول باں گوں چاکر ء
 و چاکر ہروٹے ظاہر ء
 بازیگ دنت ہسی سر ء
 پیش حانی ء ہم دلیست کتہ
 رند ء سوالے پر کتہ

و زیدت و نانی حانی ء دشٹاری نامے پرت
 اثر من کہ چیر و اندر انت ، راج ء تاملے رسیت
 و حانی من بشکت لانگواں ، پہ جنگ جنیں رہالواں
 گزانی ہنکیں و پداں ، کوراں چہ ہر دو دیدگاں
 نون عثمانی دانی رنجگیں اولاک کہ وہدے ء جنگانی نواہیں
 پٹ ء شیکوکیں سگار ات ، نامراد اندوہانی آما چیں مرید
 روچ ء شپ دتی جبین ء تہا جمبلکس کنوکیں آس ء
 کپتگ ات - آئی جان حانی ء نہیرانی آس ء سچان ، عشق ء
 پتر ء شعر ء گفتارانی چڑلیک ء تالان کنان انت - چو
 گوات ء نہ آراشپ جاگہ انت نیں روح ء دوار رحانی
 ء زبیرانی سوک ء سوزمان ء سارت کنگ ء گیابیں

دشت و بے گوازیں کوچگاں، دہر سریں منزل و ڈل و ڈوکیں
راہاں نالان رات - آئی ہریک افار و گین سارت دپ نبان
کنت و گوشت -

غمزدی بارے من چھے بازار و گراں
نیس جڑش زیرنت، نے دودنانش چست کناں
یہروش چھتریں پہ دل و ناکلے براں
زیل و زریل انت بمنی گف و کپٹکاں !!
چاکر و پنادی من و کائے جتہ
اچ دل و بنداں، چہ منی پشت و درشتہ
مردچی ہم چہ کچھی و جل کنوکیں پٹ و برازہ گہر و کیں کوہ و
کوچگاں غم نصیبیں شے مزید و آسگوار و چول و تہد و دست
و زہیرانی شل سریں گواں چست انت -
حانی ترامنت کناں
منت دزاری ئے کناں
اژمن سریک و جھنڈ مکن
مارا پہ نیم جچی و بگند
بہل کہ صمو پل و چناں
چون و گنوک دیوانگاں
عشق تہی پروانگاں
ماراں پرادست و گراں
سپاہ روں دست چاک انت

حانی ، منی رادیں گروک
 مس تا نہی نوداں جنوک
 لہیں عثمانی دیر کنوک
 چوش منا تیریں مجن
 شلیں ہناں من ڈوبہ ء
 اے رنگ منی ساہ نہ روت
 زیر تو وتی جودہ جگ ء
 براتہ ء دو گوشیں نخبہ ء
 ژیل دے منی پاکیں کش ء
 ہر دو کشاں پار گوزیت
 خون اُن ہلکہاں رحنت
 پاک کن گوں شاریں پلو ء
 گوں حنی رحیں موردانکاں

صبحی کہ بیا انت دگہار
 اثر تھو ہے پھول کننت
 کسے ء بدی ء آذات
 شے پہ شپانی چرگ ء
 دوشی ہے واہدی شپ ء
 شاری ودا بانی شلی
 شے ننگریں کئے ء جتہ
 اثروت میار ء دیر کئے
 ما گوں میاراں پلتہ
 میر چاکر ء بور ء جتہ

دل پھکیں ، پیرونگ نیتیں ، وفا ۽ بڑا بندیں شے مرید ۽
 حانی ۽ زہیر نالیں شپانی نور شایبیت ۽ شاہگان بوآن ۽
 شت انت ، ایوکیں بیگہانی جڑیں ادیت بگول ۽ آپ بوت
 انت آہان ۽ نیاد ۽ شیرکینیں انباز نصیب نہ بوت انت
 غم ۽ رنجانی نیام ۽ ورنائی ۽ تراڈ چک پرورش بوتنت
 مہر ۽ دشیاں زہیر دل ، زوراک ۽ ہنردما ۽ دپ پانچ کت پلکت
 انت - دوریں دو دل عمبادیں شپانی تہاروکی ۽ عشق ۽ زہیرنگان
 خان ۽ یتوگیں زند ۽ پہ یکدگر ۽ دیدار ۽ کورانتت بلے مہر ۽ ہر
 یک دمان چو محشر ۽ گسر ۽ گتا بوآن - بے نصیبی ۽ آماج ، گنویں
 عشق ۽ جیلاسیں آس ۽ دلاپیں حانی ۽ شے مرید ۽ زوراک ۽
 تہاریانی سر ۽ چو ش بد دعائی ۽ ارس آورت انت -

فتح پور ۽ بزرگی قلات
 سن بات سنی ۽ روات
 چاکر بہ مانیت نے کہ دوست
 بورے بہ مانیت نے کہ کوٹ
 بھینگی مہر و کنت مں جہہ ۽

شہ مرید

چاکر تھی میری بنگرات
 لوگ ۽ تھی آسے کپات
 بد ۽ تھی درے برات
 دست ۽ نشانی کار بہ بات
 دل تھی گناہاں بار بہ بات

حانی

داستان

دوچ سے قوم ۽ ربیدگ ۽ ازم ۽ ہما کمال انت کہ ملک
 تھا ، درمکاں مزین قدرے آدرتگ - گوں گلنگیں وچاں زرخیں
 تہر تہر ۽ پوشاک ۽ درین ۽ جہشکاں دیان ۽ ہلک ۽ دزگہار ۽
 ہمسراں نیام ۽ گرانازہ دتی عار لینیں پت ۽ کنگہیں براتانی
 لاشہانی کش ۽ موتک آرگ ۽ انت ، ہے سرچا ۽ مڑا ہداریں
 سیادانی بلوچی شان ۽ مرہا ۽ قصہ موتک ۽ دل سبنوکیں تیر
 انت - گرانازہ ۽ پت ۽ برات مروچی متنی ٹاکورے ۽ دشمن ۽
 ہوں واریں سگار ۽ آس گواریں تیرانی آماج بوتگ انت -
 دزگہار ۽ ہمسر گرانازہ ۽ گل گوٹگیں لکات در آریکیں گوہریں
 بلے غم ۽ تلگیں گالاں دنگوش انت - یک کینگ توس ۽ کست
 ۽ آس ۽ روک کنوکیں نیاڑی نے ہے پرسی یس چچی ۽ یک
 کنگے ۽ تندوک انت کہ گرانازہ ۽ کہول میر باران ۽ متن ۽ سرچاری
 نامداری ۽ ہستومندی ۽ دل کہت ۽ آس دامن انت - آلی اوبار
 کنگ ۽ قدح سرچ بیت - دل ۽ تہترین ۽ کست ۽ لہر
 آرکنت آلی زبان ۽ سر ۽ پترن ، پیگور ، چہ حد ۽ کورہلیں
 گرانازہ ۽ تیر کو آں ماں بندیت ۽ آلی غیرت ۽ آس جیلوک کنت
 " دریں گرانازہ !

تسی جود میر لہ دت ہم بے جنگ ۽ ساڑی بوتگ

آئی لاشہ ہے لاشہ بانی نیام و گون نہ انت
 زانگ نہ بیت کہ آئی چہ جنگ و چون پودانگ
 جنگ و و ترا گزے و بن و چیر دانگ

ہے ترن ہر چنت و کہ روستاچ بولگ بے پلیں گرانانہ ماہیں
 دیم بہر گشت و آئی چھاں غیرت و ہون و آگت گرانانہ ووت
 کہ ہے باتیگ و چھاں بکشیت و بے چوسپہ مار و پنج وارت و
 ہے ترن و تیر کواں دل و بند و داریت - اسے مزن شائیں
 میر باران و کبول و گیشتر و میر لہ و مزن شائیں بہاری
 و سیاہیں پونگے کہ آپہ وتی ساہ و رکھینگ و چہ جنگ و
 زاشیں پٹ و لگوری درکنزنگ و آئی کھنڈیں
 بیک و جاٹیں و ران و مک و نیلانی تھا شپنگ - گرانانہ زپے
 و سسی انت کہ میر لہ و بدن چہ تیر و تیر و زبیریں زمانی
 پان گچن بیت آں جنگ و پٹ و چہ سار و روت کسیت
 آئی نو کہ کلامو آٹرا بور و زمین و بندیت و چہ جنگجاہ و
 درکنت - بلوچ زال بود و نیز مندی و سکیت بے آئی
 لگوری و پیگور و ہچہر سگت نکنت - کنت و تیراں پٹی میں گرانانہ
 چو نہر وارتگیں پلنگ و ترا دکنت و وتی زندہ و ہماہ میر لہ
 و گون ایں گالان بندیت و میاگ کنت -

پہریں بستنت پھیری روچاں
 گون وتی جانی دزگبار کاں
 کیت تھی شیر کشتن و احوال

گوں سرے ورنایاں شلائنگناں
 نیل کناں گل ۽ ہر چار سریکاں
 درکناں پرہ کندیں کڈ دیکاں
 گوش بنانی پارستکیں دراں
 درستاں من زیانیں حقہ شیاں
 سر مہیتیں میٹھے تنداں
 سر بہ کہ جنگانی ہلا ہوشاں
 در زمین مرواں دست گلایشاں
 کیگدیں مہلجاں فراموشاں
 گیر ترا کاکنت نیادا ملانی
 سارت و ہونکیں کل بزرگانی
 گنگل و دزبانہی جنگانی
 گیشتر مہی ماہیں ویم عورانی
 لدہ مہی لاپ لیٹ جنگ ماری
 پر مہی کونشیں زانسراں رستے
 لدہ مہی سہرائی پت و براتے
 دن صلوات ۽ او محشر ۽ روج ۽

چہ حسن ء بانک ، مُراہ ء بُدر ، شاہی تمبیس گرانازہ ء شہری
 نشان ایر کنزنگیں ہون چکیں گال وہے کہ ہلک ء چار سردگاں
 تالان بنت ، قاصد ء بے باکیں دپ ء گوارنت ء دشمن ء
 داگیں چاں ژندیں میر لہ ء پٹانی سر ء واد پر شانت۔
 تحت ء کلنڈ ء مرگ ء گور گندان دیپانیں میر لہ وہدیکہجے
 گالاں اشکت آئی زردچہ زبر ء قہریں آس ء سیجگ بیت
 روتج ء ماہ ء ہجر ندیتگ کہ لچ پالیں بلوچ پر ساہ ء ہر جنگ
 ساعت ء جنگ ء پٹ ء بجیت۔ میر لہ ء جان ء ہوں آئی
 بیت ء شور گیت بانک ء شہریں شگاں ، مزن چیں لڑما تکیہ چاں
 زیاست تورینوک بنت آئی زرد ء آس درستیں جان ء تالان
 بیت آئی بند بند ء سوچیت۔ غم ء اندوہ ء آرا چہ دشمنی
 تاہیر ء رکنت عثمانی بے گوازیں سیاہیں زسے ء ہمت دنت
 میر لہ یک غیرت مندیں زحم جن ء جہکائی اما میں مردے
 ات آئی سکار ء شہم ء امیرا بہ ہداں مللوتی تو باپ آدیگ
 ات۔ آپہ مردی زندگ بویک ء قار ء سنی ات۔ آرا چہیں
 ناہودگیں دُرگیں بہتام ء جگلو مینت۔ آئی چاں جو کہمیر ء
 کٹاں لمبہ کٹ۔ آئی خیالان تہا وتی ہما سکار۔ دلیت کہ
 دشمن ء ہوناں چو آپشون ء ریحان ء پر شتگ ء چند چنڈ
 بیگات۔ گرانازہ ء آن جنگ ء پٹ ء شیری گورگ ء مرداریں
 سلا کردی دیتگ انت ہے نیگیں حالال میر لہ شیر ء
 روغم ء چوشش کاریت۔

گوش کن اد دریں نوک زباوانی
 من نہ کرتگ مستی امل تاہانی
 مرد نامرد پیداورد درست انت
 مردانی جنکالی نشان هست انت
 نامرد گوں شر میگیں دپ مست انت
 ہیت سلاح ء کہ سار منابتگ
 گوہریں تیگ ء بُند منی دستیں
 اسپردل چنڈ چنڈ انت حراسانی
 مس سر ء ترند انت ہول سیتانی
 چارده چپرد کیں تیر منی حبانیں
 بیدے سگارانی تا جگیں ثیاں
 ناکن ء گیگ نیستیں منی تیان ء
 انگڑوں پیرانگ ہے جسم ء
 ان توے گراں نازگنت گہانت گڑی
 ہارٹس پر دوریں جانہاں کارانت
 بیرش پہ دشتیں مہپلاں زورانت
 ہر زما بیٹانی سرش دانت
 نے دانتس بارت نے ہارٹس تیلناں
 براتش پہ حانی کو پکاں زیریاں
 گورمن ودرداں سچنت پاساں
 چو چراگ ء روک انت ابراہاں

تراگن منی کھیں ۽ پلو ۽ زیرے
 تاہگیں ٹپان پداں گندے
 وت گتے دیرانگ تراچون انت
 اگن نہ مرتاں منچے کل ۽ چٹاں
 من ۽ حوینگاں آپ نہ ہاں ساتیں
 دورینیں چاتاں سنگ اگن ریزانت
 کینگ چہ مردانی دل ۽ کنزنت
 نہ سنگ ریزنت مس دورینیں چاتاں
 نہ کینگ چہ مردانی دل ۽ کنزنت
 بیر بلوچانی تا دور صد سالان
 لستہ نہیں سرداناں دور دنیا میں
 گراں ناز منی مہنگانی گہار کے
 دن صلوٰۃ ۽ محشر ۽ روج ۽

آزماں جُگلو مینوکیں دس

(دولت)

روح بامبار ءِ گوں نُور شننگ ءِ چست بوآن انت
 کوسنگ ءِ کُچ کُچ ءِ چہ دوتکیں گدانان ، چہ کرسی ءِ بکلاں جنرل
 گرگ ، میشانی بہارگ ، چکانی گریوک ءِ ماتانی سہڈینگ ءِ تواد
 پیداک انت - بے کوانی تل ءِ چست بیوکیں پر گوانک لبکوکیں
 موح ءِ گل ءِ بال ءِ چاگرد ءِ مست کنان انت -

گدان بلوح ءِ ربیدگ ءِ براہ ، سکی ءِ سوریانی سہراہ انت
 شیکوکیں گورپچ آئی تناباں چکاسیت ، رگام ءِ شل آئی تل
 توک ءِ میسنت نکنت - یک شاعرے گدان ءِ کمان ءِ گوں
 درین ءِ شبین دیان ءِ گوشت -

مے گدان انت ماہیان ءِ جوش

دشتنا بی بی رو گدان ءِ چوش

گدان ءِ گزار ءِ بستگیں گوانزگ ءِ بگند - گوانزگ ءِ کسز
 شیرزالیں مات ءِ زان دوتل کرتگ جنتر درشگ ءِ انت
 جنتر ءِ گرگ گوں لول ءِ مات ہبر ءِ زمیر ءِ ہور بوآن شیرزالی
 خیالاں رشتنایں عاقبت ءِ نشان ءِ دیان انت - بلوح مات
 ءِ دامگیں لولی چہ گردشک گردکیں جہان ءِ واہگاں گسر ءِ
 گتار انت - بلوح مات پر وتی بگدیں پنج ءِ آزماں گوازیں
 بادگیر نہ لڑیت آسمان جُگلو مینوکیں سہمت ، مزن مری - سر مچاری

لچ پانگی د راجی شان ء شرف ء دلمانگ انت - آلی سر بلک
 ء ہسری ذالاتی نیام ء ہما و ہد ء بڑ بیت کہ پنج گول سنگاں
 دتارا سراہگ چہ سیالی جنگ ء نواشیں پٹ ء آلی مزاری
 مرک یا شیری سوب ء حال رسیت -

شادی پر بند

بڑی کو یانی دامن ۽ میتا پیں سرشماں جانکش کنگ ، قہریں زمان
 گہر ۽ بستگیں ، منتر تگیں در، چاں پدا بود کرتگ ، در چانی لبان
 سہرگیں کردنک پل کنگ ۽ انت - گر پنچو ۽ غنی ددرہ درنا بون
 انت - رد آسان ۽ ماہ ۽ چہ سیاہیں استون ۽ سرکشگ دتی زمیں
 دلبودیں مہکانی ۽ بہر کنگ ۽ انت - چہ سبہ بزیں ٹلال ممت ۽
 بیساریں کوگانی توار ، چمکانی آپشون ۽ زیملاں ہور بوان سرورہ
 گتے ۽ گمان دیگ ۽ انت - سیہ ۽ تہار دیمیں بگدان ۽ دوشلا
 ۽ شادکامی ۽ شدہے پوشنگ کہ . ذبیں شیرمپیں پسگ کلاب
 گوشتیں رنگے در آدرنگ مات . دگہار آئی سیر ۽ شات کامی ۽
 ڈھل ۽ سرنائی درلیں ۽ دل ۽ زنگاں شودگ ۽ انت - ہلک ۽
 سپہ ۽ برا ہداریں درنا پہ چاپ ۽ درکپنگ انت - عطر ۽ زیاد
 مسک ۽ مہلب ۽ بو گواتان ۽ گون ، انت - دیرگ ۽ تواروش
 ملگیں کاروانی ٹہکیں کندگاں ہور ہوار بوان ، انت - گل کار ۽ پکن
 کار پوشتگیں کومہری کبگیں پری زیملاں درلیں ۽ لوان ہالوان
 پر بندان انت -

ہلو ہالو کنٹت و شیں ہلوئے

ہلو ہالو کنٹت میر ۽ منی ۽

ہلو ہالو کنٹت آحتہ چہ دور ۽

ہلو ہالو کنٹت چمانی نور ۽

ہلو ہالو کنتت میرا منی ء

ہلو ہالو کنتت میرا یلین ء

ہلو ہالو کنتت سے پل گدین ء

ہلو ہالو کنتت میرا منی ء

ہلو ہالو کنتت شیریں مزارا

ہلو ہالو کنتت دریا دل را

ہلو ہالو کنتت میرا منی ء

ہلو ہالو کنتت زخم و کٹا

ہلو ہالو کنتت لچ دمیا

ہلو ہالو کنتت میرا منی ء

ہلو ہالو کنتت شاہیں بلوچاں

ہلو ہالو کنتت سے ماہ دردشاں

ہلو ہالو کنتت میرا منی ء

ڈرامائیٹ

چاگرد نوک بیت، نزارہ بدل بیت تہ صوت و زمیلانی
 گال و ہرہ ہم بدل بنت - ہما پنج، جنک کہ مات آرا لونی رنگ
 سہڈینگ و ات نون چوکیں ورتا، خمارچیں کار و رنگ رسیدگ
 انت، گوات ورتائی بہارگ و وشبواں گوارنت، چاگرد رنگ
 نورشزیت کپوتانی کو کوشانی بہارگ - چچکانی لیکو، شپاکی
 داہو ہر چیز و نوکیں گوتاپے رنگ - چیز بہا دیر بیگن انت بلے ورتائی
 و شراب چکیں ہم آمان و نوک و نوکسر گذنت ورتائیں شپانگ
 جو و بیگیں آپ و وتی کھلی و پڑ کنگ و انت - سوزیں زامر و
 درنگ و دیاکلاں شرمینوکیں کارے وتی گور و ورتماں چکینان
 سرگ و پلو و دستاں پیچان، نوک و ٹاری کنان و شپانگ
 و دل و ایہ ننگ و انت - ایثانی ہے پڑ مہریں گال و
 گفتاراں اے رنگ و ڈرامہ و شکل در آورتنگ
 جنک : یا مناں درنگاں ایرکن او اسپیت چادری
 بچک : من ترا درنگاں ایرکناں سہریشکیں جنک
 من ترا درنگاں ایرکناں مزد و بچے دئے و
 جنک : یادیاں مار و یادیاں دست و سنگو و
 بچک : چون کناں مار و چون کناں دست و سنگو و
 شپکیں پونزو شکیں مہرے دلماتناں -

- بنک : شینگیں پوزد شنگیں ہمپر چو دست ء ایت
 زامری ترنجے ہاں او درنگاں آبتشاں
- بچک : کوہی ملنے ہاں تئی سرچیراں چہراں
 جنک : نودی کنگے ہاں او من کوہ ء رچاں
- بچک : تنی مید صیدے ہاں تئی نوک آپاں دراں
 جنک : پنڑی دانے ہاں او برے ء رچاں
- بچک : سبزکپوت مرغے ہاں ترازیت پر سنٹ چناں
 جنک : رتج رگرگوٹھے ہاں ادریجاں واپ کناں
- بچک : من شپانک مردے ہاں ترا دست لے جناں
 جنک : بیر میں پاگے ہاں من سالونک بر سر ء
- بچک : چنگ جنیں ڈوبے ہاں ترا پہ داد ہراں
 جنک : محتاج ء بچے ہاں او پہ محتاجیں دل ء
- بچک : ملکوت مردے ہاں ترار پہ مرک ء ہراں
 جنک : دل منی شیت کہ دے منا بازی دشی ء
- من تئی بانوراں بیاسیری کلہہ ء

بالپچ ء حلال باتاں پھر

کوہ ء کوہنگ چو مردم ء پ دوستاں مہر پ دشمنان قہ
 انت - تاریخ ہمیشی شاہی ء دنت کہ ہے شاہگانیں کوہاں
 تھا آبدانی کنوک غیرت ء آزمان انت - پے ملک و میراث پ
 منصب ء مستری پے آسودگی ء ناجائیں بخشیاں ہے عزت مندر
 سردماں پچر دتی غیرت ء سودانہ کرتگ بکن پر دتی غیرت ء آزان
 ء حتی ء ایشاں مدام زحمانی شیکگ ء پٹنگانی گزڈیں ہکل پ روانہ
 کرتگ ء ہر وید ء ساہ ء بدل ء غیرت دیاتر چارتگ قرن
 ء جماراں ایشاں گوں درملکی انگریز حاکماں مزارعی جنگ داتگ
 بلے چر ہے شکیں کوہ ء تلاراں بلوچ ء بہادری ء پچر دتی
 سرشکون نہ کرت - چوشیں پڑ گوات ء غیرت منڈیں گردن بازیرا
 پڑشتگ انت بلے کسے ء آمان ء جھو کینت نکرتگ - سے ہمت
 گرد سکت سریں مردم دامن ء جھکانی پڑ ء زحمانی امام ء ظلم ء
 ناشری ء غلامی گار کنگ ء نواشین پٹ ء اوش وک بوتگ
 انت - کوہ ء کوہنگ زحم جن ء شان ء وامہنڈیں قوم
 رکاں دید یگیں قومی روایت ء آس پنچومان انت چو کہ چھماق
 ء اندر ء تریشک - بیرگیری ء جنبرہ سے مرہاہ ء منگھی درن
 انت - سے یک گچین ایر دصف ء پنچنگیں ایمان ء نشان
 انت - ۷

بیر بوجانی تاں دوصد سالان
لستہ ہیں آہوئے دودنائیں

یا کہ —

سنگ زینت ماں دُور بُنیں جاتاں
کینگ ماں مردانی دل عو جاہ انت
سنگ زینت نیں کینگ س کنزنت

بیرگیری دت یک مطاہ عوشانے بلے بالا پرح گورگیتر
بیرگیری عہد عہد کس نہ رسیت کہ آئی کفار عہد کار پد لگوری
جان عہم آسگ کفنت آئی کال چو انگر عہ سہز چو کاٹار عہ
تیز عہ چو کہن عہ گرماگی آپ عہ سارت انت چروتی برات
دودار عہ ہونیاں بیرگیری عہ جزم عہ اے کال تاریخ عہ دتی ڈور عہ
چو گراں در شپس گوہراں سوگہ داشتگ انت -

من گوں بدیاں ہنچش کناں

میداں گوں ماہیگاں کستہ

بُز گوں کہیری شینگ اں

بانز گوں کپوتی دلراں

ہیگاں کنگ گوں ارنماں

گرگ گوں مزن چیریں جڑاں

یا مٹا رگام دشتا عہ اے کال

ہیر گوں دشمن عہ آردش بی

رگہ گراں کنگ عہ ماراں پار

دست ۽ دل برودینی رسید
لاموبنت لدی یس مزار

میر حبت بہا ننگاراں
گورکاں جتنی چارنیاں

بلوچ وتی ہون ۽ تاں قرناں شمشوکار نہ بیت۔ بلوچ ۽
جنگی شاعری چہ بیرگیر ۽ بھر مرانی جنگانی احوال پُر انت۔
البت بالاج ۽ شاعری ۽ ہے مرگال ۽ ہا قدر سے کہ رستگ آئی
درد نگواہیت۔ بالاج ۽ گوں چوشین جہد ۽ جفا چوشین بہت
بہد کی ۽ وتی برات ۽ بیرگیت کہ بلوچتان چے کہ بنی آدمی یات
ایسی مثال گندگ ۽ نہ ایت۔ چہ ہے سبب ۽ بالاج ۽ نام
ہواری ۽ بیرگیر ۽ لقب گوں رانت۔
ہشتاد بلوچ گشت کستگین
دور اتی ہوناں میرزیں

بالاج ۽ نام تہنا پہ بیرگیری ۽ مشہور نہ انت آں یک پُر
گوشیں، دوش لسانیں شاعر سے ہم است کہ آئی زبان پہک روان
۽ اثر مذی ۽ باز کردیت۔ شبین، ۽ بلیدیانی میٹگ، ۽ حال
۽ دیان ۽ چہ ترس ۽ زالاں رزان ۽ چچکاں پیرلان ۽
پیش داریت۔

اے مرگ کہ شچاں نیم بالانت
بالاج ۽ کمان ۽ تہر انت
گورکاں مژ کنت نیار بگاں

کُلُّ دُو سَمُوئِیلِ مَایَاں
 دُش دُش کُوشِیَّ ءُ گُوشِیَّتِ گُوشِیَّتِ گُوشِیَّتِ
 "بس کن در یگ رانت بلا چہ"
 بلا چہ ءُ نَزَعُ ءُ بَیْرُ گُریگِ "بہنچا میں" کارے نہایت پریشانی
 مزین نہمت کشگ، قربانی دیگ ءُ چہ جہانی دُشِیَّ ءُ لَزَاں
 بے بہرہ بونگ المی رانت -

کہ آمد کہ ہونان ءُ گرت
 بزار چہ زلاں کفنت
 رجنی ءُ کونائیت شہی
 دُہا ہیں شہاں بیدار بنت
 پہ دشمنان نیشال دُشنت
 آسرد وتی ہونان گرت
 ہنسی سران ءُ زیاں کفنت

بلا چہ ءُ نَزَعُ ہون ءُ بدل "سانگ"، زیرگ نہ انت -
 ہا بیریگر کہ چہ وتی ہونیاں سانگ زیریت ءُ ہون ءُ گریگ
 قومی فرض ءُ شوشیت آٹرا بلا چہ چوشیں سرد سوج
 دنت کہ چہ ہداں بیریگر بد کپتنگ —

سانگ ءُ مزید چہ دشمنان
 تران ءُ چہا جو ریں ہداں
 آہر کہ تو رو بے چداں
 بلا چہ ءُ شاعری یک چوشیں آسے کہ ہر کس کہ بیریگرے

آنی گالانی اشکگ ء رند آئیگ بیت تانکہ ہے نامی نیں بیر گیری
گفتار شپانی مجلساں گوشگ بنت دلانی تہا جبلاسیں آسے روک کنت
بالاچ وتی گفتارانی تہا دتی برات ء موتک ء نگوشیت کہ موتک
آرگ نالانی کار انت بلکن آں بیر گیری ء سبق ء دنت ہا آس
کہ آنی دل ء لمبہ کنگ ء انت آنی تریشکاں پہ بیر گیری مروانی دلال
بہر کنت آنی ہے ایوکیں بیر گیری ، جمیں وصفے ء شکل ء درکارت
بالاچ وتی گالانی تہا گورگیری نہ مانیت بلوچ جوڑ بیت آنی فکر
دوست ء مہپرانی تل ء بندگی نہ مانیت بلکن عہد ء باریگ ء
پراہ پہناتیں زر ء گوڑم ء اوشناگ کنت ۔ بیر آڑا وتی برات
دودا ء گریگی انت بے ایشر ا قومی رنگ ، سنگ ء خاصیتے
چہ آنی قدری گوناپ ء رصیت ۔ بلوچ چے ء چون انت آ
چاگرد ء حال ء چوش دنت ۔

کوہ منت بلوچانی کلات

انبارش بے راہیں گراں

بہرزیں ہشی اش گوانگرہاں

پنج اش گچینی گونڈلاں

بالاچ شاعری ء تہا نذارہ کاری ء وصف ء جوان بدانت
وتی برات دودا ء مرگ ء رندوتی کہول ء ، وتی میتگ
ء چاگرد ء نقشہ ء ہنچیں ازم کاری ء کشیت کہ دلال ء

سرنیت

بران ء گنداں بستگ

آہنیزگی رخش و سرء
 چکان گنداں سردرا
 درست و زہیریں نالگاں
 درداں مس بالاپح زردل و
 دل چو گماریت رانت منا
 بالاپح مہ نزدیک ساعتے
 ہر ذہنی گمرداں زندگ و

بالاپح و فکر و نا اومیتی نیست، ورد و اندوہ، رنج و
 غم و سکت و اد پار کشگ، ہر ظلم و ناشرمی و گوں پر مزن
 مردی دیک و رگ و ہمت و شپ جاہ و روپ جاہ بومیگ
 دکھ آئی شاعری و بال و برز برنت۔ آئی کم میں عمر و کسانیں
 بالاد برات و غماں پینگ رانت بلے آئی ہمت آزمان جگومینیت
 و تی گوستگیں خواری بے سری و ترانگ و ہم کپیت بلے آئی
 جزم و ت پر دشمنان سوزیں سگارے بیت۔

خواری و نہمت : چاکہ متی بیرگوں دشمنان گارانت
 کہیں گو سچا فوں سر و بارانت
 کہیں گوسچان و کش و کلی
 توبہ چہ گوسچان و دو بندیاں
 کلی آئی بنداں ورو کیسناں
 چہ زمانہ جوشنتگیں آپاں

کہ صیدش پہ ناکامی گراں آنگاں
 کافی عیبیسی: من کسانان، یسبرء گو نڈاں
 مرمیں آسانی سرء گڈنڈاں
 کولان چہ گہ میں تاپنگاں پنڈاں
 زال منا زکور جہناں چھاں
 جزم، درشاں، من مزن بانء چوٹواں بلاں
 چوٹوء کپ ریشء کلاکباں
 من کمانے پہ یسبرے زبیراں
 چل و چار نیر پہ مارگیں گوکے
 ننداں سوہان کناں تیراں
 یہ چگردء آپ داگیں ڈونکاں
 کس گبرے پہ گاریء تیلیت
 من دتی عارلیفء پت ہونء

چون پلاں گوں دشمنیں مرداں

بلاپح ء ہے جزم دپ زبانی نہ بوتنگ بلکن آئی ہرچوں
 کہ گوشتگ ات ہنچوکت - آں کردارء پیکرات آئی تیرکان
 تیراں بلیدی ہنچو ایرجگ کت انت کہ نکشے ماں جہان ء

ایرکت

من پہ سہر رنگیں دودا ء

آسے ماں لداں مانداشتہ

نکھے ماں جہان کڈراشتہ

شصت و شش بلوچوں کتہ

بیدچہ ٹامراں سیاہیاں
 بیدچہ کار سہراں چہیناں
 بیدچہ بیرواں زونگیناں
 بیدچہ سہیگیں گامیشاں

بالاچ و سرء دشمنانی دست نہ رست۔ بلیدیاں آڑا پہ
 شکان و پیگور بہت کہ بے ہکل دیگ و بلوچ جنگ نہ کنت
 ایش پہ مرواں میارے رانت۔ ترا اگہ مردی منگھے مان رانت
 ہکل بے۔ حال بے دیم پہ دیم بیامانکہ ورناتھی دیم و
 دریاہینت۔ بی برگ بلیدی و شکان چوش ات۔

چڑے چو دُزین توگ و

واب و کتہ براہندگاں

ہکل دٹے او بیا پہ مرگ

ورناتشہ کلاں در کپنت

نہریں بستگ و چاڑ کہ بنت

نیں کہ ترا گل اش جننت

من دھک، دمٹ رات مناں

بالاچ و ہے شکان و جواب دانگ و بلیدی و شکان
 روکان و گوشہ من دُز و تو سکانی و اج و جنگ بکرنگ
 بے ہر کس زانت کہ یک پیسے و پوجے بہت دومی نیگ و
 یک کے آڑا پہ دانائی و تی دشمن و دیم دارگی بیت۔

بلاچ ءے تڑن ۽ جواب ءا گوشہ
 بی برگ ! ترا ہوش میں سرت
 من جنگے نہ داتہ تو لگی
 شیر کی اول بورینتہ بدی
 نے بورستاں وہ صدی
 نے لشکرے سیاہ ءو بزین
 من پہ وقی ہسی سرء
 ہر شپ چو بشامی درھدء
 بدان وکایاں پہ مرگ

بلاچ ۽ جنگی شاعری ءو ہنچو کہ پیش گوشگ بوت
 پہ نزارہ کشی ءے دروریں مثال مان انت ۔ بلاچ وئی
 گالاں ہما درگت ۽ حال ءو دنت کہ پہ بی برگ ۽ گوشگ ءو
 روت بے روکیت آل زامات یوسف ءو کشیت ہے
 درگجگ ۽ سبب ہم یوسف بیت ۔ یوسف آئم اسوج دنت
 کہ بی برگ ۽ گل ۽ دپ ءو اسپرے درنجوک انت بے
 شپ ءو ہما اسپرے بی برگ ۽ زال زوریت یوسف ۽ گل ءو
 بکہ دنت بلاچ وقی گالانی تھا شپ ۽ شپ پاسی ءو چراندی
 برگ ءو دشمن ءو کشگ ۽ حالاں یک شاعرے ۽ تب
 زبان ءو چوکش پر بندیت ۔

دروں پر استیم بنگ و داتہ - درھنگ و سیوالی کمان سرپتہ
 تیر چہا علیا کی کش و گوئستہ - تاں لیف و مہم جوئے سہنتہ
 ہونے چہ پن واریں دپے رتکہ - چہر جیگ چنک و گتگول سینگے
 بلوچستان و کوہ و سرشماں بالاق و شاعری دالم و نیران انت
 اسے جلگہ و تاں کہ یک بلوچے زندگی انت آئی جان و بالاق
 و بیرگیری و جوش چو ہون و گردنت - ہے کالانی تہا نہ تہنا بلوچ و
 دتی پیشی میں عہد سرجم گندگ و کیئت بلکن دتی اسیتس نوبت و
 کہو کہیں باریگ و ہم سہراتی و گندیت - یک لمیدی شاعرے و بالاق و پنجیس
 جہد و جفا و محشری شاعری چوش ساڑا ہنگ -

بالاق و حلال باتاں پہر جوریں دشمنناں باتاں زہر
 مات پہ پنگاں حیران انت گہار پہ چوٹ بروتیں براتاں
 وسیگ پہ دتی زاماتاں کارٹ پہ سستیں قوی آں
 من دتی کرز پہ اسپر و داتہ - اسپر و کرز پہ ملکی ڈیل و
 شب ادل پاس گول چند گال گوئستہ - دل منی مرگ و ابشتہ اوداں
 ٹوہنگ بیل و کپت منی ناء - پادا بالاق کہ آستگ بام و
 لانک دتی مردی تو کلمے لبتہ - میتگ و بینگ چہ گسپگاں کہتہ
 کایاں پہ کلانی ہیلینگ و - برتاں کلتی و بانزری راستیں
 پیتہاں کل و اندر و توک و - برامندگ و اب کہتہ زری کوش و
 آمزن پادیشکیں جن و ذوقاں

من دتی موجیں خاطر و چارت - کارنہ انت شلیس حنجر و ہوت و
 دستوں پہ پولا میں تہر زین و - کارنہ انت پولا میں تہر زین و
 درگولوں سوہان رستیں تیرے - کیے ماں مردوار و دپے داتہ

ڈیہی

بلوچی صوتانی کوبنگ، کورانی بجزگ، گواتانی شینگ، کلاہاں
 مستی و پریں لڈگانی درپج، پچر چہ خیال و در نکنریت۔ بزرگ
 دگار و شوگ و لشکار کنگ و انت۔ شبانگ کوہ دیم و
 کوچکاں پسانی رندانت۔ راہگوزی و لیڑہ و ہار گنگ پریں
 منزلانی اومیت و روان انت۔ چہ تہناتی و درداں دم توہیں
 مسافر راہ و نزاراں کنان ہک و زیبا یس نزارہانی خیال و
 کار انت۔ ہسے دستیں مارلشت بلوچی صوتانی تہا درشان بنت
 حسن، نزارہ، شوق و کیف چوشیں صوتانی براہ انت۔
 ڈیہی ہم یک، پنجیں مہر آثاریں السی صوتانی تہرے کہ دتی چاگرد
 رنگ و جوانیں پیسے و شون دنت رگوات، شینگ الیشی دزم
 انت۔ حسن الیشی سرنوشت، ربیدگ و بیان چہ ڈیہی و جوان
 سہرا بیت۔

گواتر و کشتی، پرن دی رزاں
 بھلکاں تہی جیگ و آہرڈی
 امت ہندی ظاہر دروگاں
 تھومنی جیگ و آہرڈی
 تھو دی کسانے من دی کساناں
 مے تہی گزراں چوش نہ بی

منڈ . وقتی عاریضیں پتہ سایہ
 رستہ چو درنگ و زامری
 موران و شہر و کوچھی کرایاں
 شف گوں شمالاں ریش کتئی
 شینگیس تئی پونزے تھنگریں تئی پڑی
 نیم شفال لالیٹی دی بھری

شینگیس تئی پونزے تھنگریں تئی پڑی
 دندرو تئی دستانی دی نلی
 برادر زہر گپتو شیداں رُغائیں
 زرتی حاکم و ، نوکر ٹی
 سے چار جیڈی ست کمانی
 و شرطو بکنانی بیگا ہی
 دستاں بنداں بھوتارے اگے
 پادرواں پرینتوں دی سری
 یار ترا پیر و جھنڈانی سوگیں
 من ترا رنجینتہ دی کدی؟
 تو من و رنجینتہ ہماروشی
 آن نداتے می ہنجر رٹی

ماخو تو جبزدوں شانک تھڑے

باہر بلاں کلڑا بان ء چری
 ماخو تو نندوں لیوانی مہندء
 ہر کہ ششی مپلڑی گار کتی
 ماخو تو نندوں باہر مچ ء
 ہر کہ ششی مشکے ترا کھینتی

لیلڑے لارڑے بلوچی اسی صوتاں یک دگہ تہرے ۔
 " لیلڑے لارڑے " صوت ء وزم ء سنگ ء شونذارت
 چو شیش صوتانی تہا مول و مراد ء گول کمال ء چہانی زیلء
 ہوار گیبگ بیت ۔

لے لڑے لارڑے ۔ لے لڑے لارڑے

خانجان ء دور ء نوبتیاں باتے

کائے مروچی ، لوزاں بلوچی

خانجان ء دور نوبتیاں باتے

پچاں تئی ناسی ہیرمے دوپاسی

خانجان ء دور ء نوبتیاں باتے

ہنچوش اے اسی صوت ء گال انت کہ

بارگ خدا بیاری ، بیاری مے دل ء بہرء

یا کہ

کینجبر ء بال کتہ بڑزا ۔ منی دل یلی ء جتہ

چو شیش صوتانی تہا نذانی جہل ء بڑ کتہ ء ، دل ء راز

گیشتر ء درشاں کنگ بنت ۔

سختی و ادبیت

کوہ و کو چکانی دشت و گوشیں گوات و رستگین موج
 ماندرین بلوچ کہ جنگ و جہد آئی تب و جو ہر انت - تلارانی
 برزیں ہستی و گوانکرانی لچ پالہیں الہس چوکواں سر بلند ، غیرت
 مند ، نترس و جزمین ہمت و داجہ انت آمانی سخاوت ، ہماذاری
 و داد بخشی و نیلہو میں زریہ جہکی و ہمہ سہی کت کفنت - آمانی ہے
 وصف صوت و شیئرانی تہاشتری و پیداور و سہرا انت یک
 لکہ بشکیں بلوچے و داد بشکی و جوش و ہے ترس دراکتگت
 کہ ملوکیں زال اگرنگ مہوتیں داد بشکی و شان و ڈان نہ ات
 البت عہدی نوبانی مرہاہ و مزنا ش میں شے مرید و تہ رشتار
 بخشگت ہم چک و پد نکرتگ - شے مرید و سر و ہے باروا
 ایما دگیری ہم بوتگ کہ

تاں مرد و تی جوانیں جاناں
 گل و املیں بانکاں
 بور و گوں تاسیں دنزماں
 جان و کپہر کوکیں گداں

نخبت کسے و دیاں ؟

بلے شے مرید و سخاوت و قدر جوان زانگ جہلی
 شیئر و شے مرید ہے مہر و پرورت مزینیں سرفے زانت

ہر چنت ء کہ چیزے مردمانی گوشگ انت ہے گال سخنیں
 لذ بندغ ء پر بشگین انت ر شیر ہر کس ء کہ بیت ظاہر
 کنت کہ بلوچی داد بشکی ء شان ہے انت۔

کھولیں منا چھو عومر ء
 چھو عومر ء کھولیں منا
 من بشکغ ء بند نہ باں
 بند بیغی مرے نیاں
 ہر بھی کہ کھئے اڑ قادر ء
 صد گنج این بے عیویں در ء
 زیرال چھو راستیں چھو ء
 براں ادو کارچ ء سر ء
 نیں بہر کھنوں گو حاضر ء
 نیلاں دگہ پڑچ پھد ء
 ہفت صد ہشت صد گورم ء
 بگ گر مدغیں بے شوں تھنت
 شرطوں نہ دامتھ ہر برے
 مجید می ریکوئی بنایاں
 اڑمانہ زیتھ کائلاں
 بنگاہ وگمانیں لشکراں
 دامتھ پ نام ء قادر ء
 بہ مؤمن و دانشدغاں

برآ ایلین داد گراں
 صحوئے لڑ لیاں وراں
 بیانیت غازی دیش دل مؤ
 وشدل منی نام ء گرنیت
 داداں نہ لیکال چادر ء
 کھین ء کہ واماں جا بہاں
 مڑسی مزن سقا پیں لڑاں
 ایٹال غازی ء برنت
 ساڑسی کفوچی سے صدی
 پھو یک شف ء اوسارا غا
 بوز بندغ - صحوی پہ سوالیاں برتھتہ

بہز انک و ربیدگ

اوداں سلی کن کہ صباہ ۽ صدت رنگیں سحار ۽ زندہ
 تو شگ ۽ شوہاز ۽ چاگرد ۽ آسودگی ۽ خیال ۽ گلپوشیں لڑ
 دیر یگیں منزلوں برآں ۽ بولان ۽ ترش و گھیراں چون دلبری
 گاماں زوران روان انت گوسٹے ایشانی ہدوک ایشانی
 طلب ۽ ہنگام انت مھل بستگیں یڑٹانی پاڈ ۽ چلنب
 گوں ہما سازبان ۽ صوت ۽ ممدرج انت کہ ہپیل ۽
 سر ۽ نشگیں کج ۽ شوق ۽ خمار انت - ذوق ۽ دشنیادی
 بہ بیت کہ جتانی ۽ پردردیں زہیرا گوں سرور ۽ سوزنایش
 زمیراں چوشیں انگریں گال درشانیت

بیا حقیقتیں ہڈ ہڈ جانی
 رامگیں شاپی مرگ سیمانی
 طاہر قدسی باگ رضوانی
 راز ۽ رباو ماہتا بانی
 زیر مہنی زپتیں پو پل دہیراں
 بندش گوں چیردکیں چٹ پیراں
 خیز کن برزا، پہ حکمت پیراں
 شہگر جو سیدوانی شپین تیراں
 جہل ان گزندال دبرذچ ماتنڈال

مان گوزان بے چہ تہریں سندان
 کشتے اہج کوہی دو مگاں دندان
 شر خیال کن دیر نہ انت چنڈاں
 گندے ہنکین و مہتری ہنڈاں
 فلگزار سپدا کنت نگھار کوٹیں
 مسرشم دہنبوٹیں دیار مورٹیں
 جامنڈ کہنیں مہتر انت ہوتیں
 بھیرش کمان انت وکنگرا انت چوٹیں

یہ ادب الماسیں پڑاں نزار
 جگہیں جاہ و جاگہاں ستبار
 شاہزاد شت و شیبہاں یار
 جتو وان کرد مودگان انگار
 چلڈاں تراخ و گورکشال گنڈیار
 محیس میدان و سورگین بازار
 دور کمان انت و شش تکنت آچار
 یک گورے مال و یک گورے مالدار

پہوشان

لیکو آنی زیمراں پر بندوکیں ترو نکلیں چگ ۽ گوہراں سزوکیں
 آپشون کہ دلبرانی مہپراں پلکارگ ۽ ہواری ۽ کوہ ۽ کو چکانی
 جہ مندانہی ہیکو وچی زند ۽ نصن ۽ رنگاں ہم گیوارنت ۽ بلوچ
 میار، شان ۽ مشرف ۽ بانوری پوشاکاں پوشا یکنت مے راجی
 زند ۽ تھا آمانی قدر چہ جاتی ۽ سردستے گیش انت - پنجیں
 یک مہگونے کہ چہ آنی 'حسن' ۽ تاروخ ۽ گوڑ دیلتگ ۽ مہدیگ
 شان، پاک ۽ پیروزگیں نبی مہازات کہ میر شہداد ۽ تھنکیں یادگیر
 زیب ۽ بلوچ راج ۽ گراں سنگینی، عزت ۽ حرمت ۽ بگین
 ننگ -

من ہما انجیوں پتن تاکیں
 بوز بماگت و شمال رستگ
 گیشتر بما کو مانی سرو بیتگ
 ماں ہما جینہیں گرو گشاں
 دکن رو گوات کہ اہج گورے کشت
 آسرو درشکانی سراں چند طیت
 مرسنی پنج گوات ۽ نہ چند ٹینگ
 بن مٹی ہج ہور ۽ نہ مینتگ

جیگ منی جا میں عومرء بستگ
 گورے گزیت یا عومرے بوجیت
 بیدچ شہدادی نو گلین ہتیاں

جہانی اندوہ

سیمک

گوشتت کہ بی بی حوا ء با با آدم ء ہم جہانی ء زہیرانی در
 ء سچو کیں وتی ڈھکو کیں گریوگ ء سچیس ارسانی در شان
 کہ تگ ات چوش بنی آدم ء طالح ء چہ ازل ء روتج ء در
 عم گوں جان ء جگر ء دو چگ بوت۔ پدایے درد ء اے
 در مان در گیجگ بوت کہ دہے کسے ء درد ء اندوہ کہ چہ عدو
 سر بگوزیت تہ اچ آئی دپ ء دل ء لوز چو رو کیں اشکراں
 در کائینت ء شیئر ء گفتارانی صوت گرت۔ چو شیں صوت
 و گفتارانی آہل دورگ دار ء غموار جو ٹہنت ء آئی تہا ہیر
 زرد ء آرام ء تاہیر ریت۔

ماران ء کیں کوہ ء بیا بگند کہ تلار دلیں عہد ء مری قوم ء
 بانک سیمک ء ارض ء پدیں چہانی متا چانی سر ء استال گرتگ
 گرت آں پہ آدم ء پُگ ء وتی حیاتی ء ہمراہ نتھا چو ٹہجتیں
 شانقل ء زہیر نالنت۔ آئی چہانی دیا زہیرانی تالائیں تا سنجو
 ہر تار ء یاتانی دہسیں گرو شک برمش ورت۔ دل ء عم ء جمبلہ سین
 آس، چہال گوند لیں ارس ء ادوم، تب ء دلاپیں اومان
 آہ و شنگیں مہیرانی احوالال شیئر ء لہی ء بیان کفنت
 سیمک ء ہے یکیں شیئر تاریخ ء چنگ نز آورنگ کہ نقل ء

چہ ہل و گوہراں گراں بہا رات - ایسی تہا تہنا جانی و سنوان
 سہرا نہ انت بلکن شاعری و منصب و گوں لوزاں جاگرد و
 پربندگی جاوردیت کہ بلوچ و زندگوں چونیں مڑاہ و شان و
 گوزیت جن و ہود و نیام و ہر و وقاچے رات و بلوچ
 بانک و لچ و غیرت و آزماں چنکیاس برز انت -

شہ مجاں ایستے سر و کثیت
 برز شہ ماراں و کہیں کوہ و
 کہکرتے نتھا و بیریں پاک انت
 جنیہر تہی انہویں کلاک آں
 ترمپ تہی مودتیں جابہ و تہر آں
 شپ گردک امیاں گوہری تیخ انت
 درین ستے مل و سیمیں داگ انت
 گرد نتھا و توپک و گوانک انت

تاہنی نوداں گون شماعرض انت
 گور صاوانی زیارتاں گوارت
 یک دے مونسجاڑ دکنے ترنیاں
 درکپیت منگو دروشیمیں نتھا
 کال بولی بیت گوں تاہنی نوداں
 شماکئی تنی میں دل د کانت
 شماکئی چم و مگر تیگیں ارس مت

شاکھی منتِ عمن و من ات
 چو جواب داتہ تا نہی نوراں
 سیکت و تنی میں دل و کاؤل
 سیکت و چم و گریگیں ارسوں
 ماہنے ویراں گوکک و دیتہ
 پر توے نتھا و گنوخ بیتہ
 رنگ چو آسانی پر و بیتہ
 بچک سینکار انت و قی بوراں
 کارت مے کلانی سرانا شاں
 ہرغیں رانڈو دی سارلیفانت
 دیوے ورتاں پچین کے
 دیو ورتا کل منی براتاں
 آنکھ می عارلیفیت و جاہاں
 می چن و نتھا ماں مہیمان نت
 پر مناں کاریت چیت و چنی آن
 سرمنی چنی آن نہ بیتہ بازار
 پادس ہڑی رنگگیں کوشاں
 چوں بہ سیا ہیں سیر مرغ و کھاں
 ماوتی جگ پہ بہنتے بستہ
 مرک گیشیت یا سورہیں نتھا

بلوچی شان و مہراہ و داستان

شیڈانی زبان

گو سنگیں عہد و سال و جماراں پورا یس چار صد سال
پشت و چک جنگ چارگ بہ بیت - اسے تیار و سنگ دلیں
کوہانی گت و گرانی تل و دیماں شہبازیں بلوچ بیکیں وہ و
جونیں جہل و برز، سر و مینزانی تھا وری بنت - آں چو بہار و
چہ سیستان و تن خان گڑھر جبک آباد و تنگ و تالان
بوت انت پراسے زوراک و مزن شانیں گلانی تھا بہر بوت
ملک و مینا پیں ڈکارانی و اجہ بوتنت - ہک و کلگ اش
آبادکت انت - قلات سیبا و گنداوہ و کوٹ و بادگیرانی
جوڑ کنوک و تی عہد و چو استارانی وڑ و درپشت انت
قرن و جہارانی جنگ و کوش، سیالی جھیرہ و ٹوہیں لٹو
رہنچ و زندسری دھک و ہیر، امینی، وشی و شات کامی
زندے و گل و گنگل و دور باریک اش دلیت آماں یک
آشائنگیں، ترمیں راجی زندے و ساگوناپ دیان و
یک چوشیں رہیدگے و بادگیرچیت کت کہ پیر ہنگ
کذیت - ہے رہیدگ و دود و زواراں جا جائیں مکہ و بوسکان

تمن و تمنان و قے و گوری و کاست کہ ایشی آسر و کچی
 گویشیں موسماں جھالاوان و ہلوک میلا (مولا) و راہ و سالان
 و استمان بولان و مان دیان بوتنت ، وہے کہ جبلی دنگان
 عالم چاکرتنگی و راہ گوزان و کچی و جھلگہ و پراو و شاہگانیں
 کوچکاں وت ماں وت و سر پہ دیم بوتنت ۔

کچی کہ ہما روچاں سوز و میتاپ ات ۔ دشت و
 کوچک خمار بوئیں گواڑ خاں مسک و زیاد شترنگ و اتنت
 بے سنجیں پٹ و کیا بان و سوزیں کشارانی چادرے ماہو
 ات ۔ کیف و خمارانی چارٹ و بے سدھ اتنت ۔ ایداں
 شادمانی ملگزار رستنت ، پلتانی وشبو تالان ات ، یگت باہر
 میش و رنگ چمراگ جاں تراڈ کتان اتنت پداہے کشارانی
 حاصلات و سیر و سوکھائیں ، ہتو مند و بھاگیا میں تمنان
 کچی و چارکشگ و سیبی و چاکری کلات و ساہگ و
 وتی جو پاک و حاصل ، مال و دولتانی وہ زور و چچی کشگ
 انت ۔ بوآن بوان و ہے جاگہ دائمی نیامے و دروشم زرت
 انت کہ ہر سال زمستان و چوش و داد گپت و با پار و
 ہنگامے چپت بوت ۔ بلوچ شاعر بکھر لاشاری ہے نوبت و
 کچی و حالاں وتی گفتارانی ہتا چوش دنت ۔

کچی نہ پر آے مناں

سہر کنے تو ہو شفاں

سوری داں گنجیں مٹھرمی

دوستاں منی سوزِ جوات

دوراں بلوچ دھلتیخ انت
 چاکر و گکوہرام پروتاں
 ہوتاں پرے لاف سیرھاں
 پیل گول ہروناں داتغاں
 ترکاں منی برات ہنگویں
 باہی سراں ایر گھتغاں
 لخمیں دریا ہاں در کھنٹغاں
 نزاآغاں قوم ۽ قہار
 چندی صد و چندی ہزار
 صحبی بلوچ ڈاہ وارٹغاں
 صحب ۽ داں دھنڑے دیگر ۽
 بھوت و مزن گواہیں سفر
 تیغاں کرٹبی رتغاں

گوہ تاشی

یک ہنچوشیں شوک ء شپوکیں مدے ء کہ زندہ ہزار
چار نیگ ء تالان اتنت - کچی ء مہلوک مدام ء پیماسی
ء نیادی ء پمچ بوان اتنت -

چوکیں ورنا گہگیرین سروک ، دش ملگ ء سیرطامیں
بولک چاکر کلات ء ساگ ء پ نکل ، نشانہ بازی ء شہسوار
وقی گشاد ء ازم ء درشان ء اتنت - سردار چاکر خان ء ہے
مچی ، مراگاہ لیب ء گوازی ء میڑھ چارت ، وکش بوت
ہے میڑھ ء گیش اژ مذکنائینگ ء یک مزین منی مچی سنے
لوٹت تاکہ درستیس تمن ایٹی تھاہر بگہنت - گچین مال ء دولوتان
بے مثلین ازم کاراں بے دروری نشانہ جنوکاں چہ سردار
نیگ ء بخشیش ء داد رست -

سردار ء لوگ ء سر ء پورائیں دند ء لاشار ء قوم ء
لیبی ء جلگہ ء دیم کت - پ شان ء کہیے ہاگ ء ٹپکائیں
تمنی سردار میر ء مستر - گھبروئیں ورنا ، چاپ ء سروز ء ازم
کار سردار چاکر خان ء گوڑ ء ہنچو جم بوتنت چو کہ ماہ ء
چاگرد ء استال - دیوان چہ سچی ء چٹریسک ء شربت
زنگ ء کیف گپت ، بہاری ، دلاوری ء مزین مروی
پر خاریں مجلس بگوشے درنالی ء ساگ ء آنگ - ہے درگت ء

گولہاشی ء گوانک رُست - رند ء لاشاری ء شہسوار ء بودتاہج
دتی گوات گبیس بوراں لشت انت پہ بورماشی ء تیر
بوتنت -

ریمان رند ء بور ء ہے تگ و تاہج ء سوب کت ہمیشی
پشت ء بہتس گام ء سر ء دین لاشاری ء کل چٹنگ ء گوں
ریمان ء اسپ ء دوگانہ کنان ات نزل کہ دوئیں بوریک
چپ ء ہمگور آتک انت - منصب ء گوں زور ء تواریجت
"ریمان رند ء باج بُرتنگ -" مردمانی ہے مچی ء آریک
رندے بیل آلاڑ گپت - راین ء بالا ہذاں راین ء سوب
ء کوکار جنت ریمان ء سنگتاں پہ ریمان رند ء سوب ء
گوانک جت - سردار چاکرفان رند ء نیٹ جار پرینت
"اضاف ہمیشی ء حق ء انت کہ ریمان رند ء کنتگ" - چ
سردار ء ہے جار ء راین لاشاری ء آئی سنگتاں بدہت
لاشاریاں آئی رند گپت - رندان ڈیہ ء کشاراں لگت مال کنان
مال ء سھاراں کشان ء کارکنان لاشاری دیم پہ گنزاوہ ء
ردان بوتنت - جہلی شیر ہے حلال دنت

بچکے رندو یکے لاشاری

اسے دوئیں ہوتاں پہ وٹاں یاری

گھبرو تندی بور ء سینکاری

کاری پہ ہلکانی گور ء داری

بانگہ ء لاشاری پر سے چہر ء

کاتکاں داں میریں چاکرے شہرے
 دیتگنت موچی ء جنگ شرین
 نشی ء من جیمو ء سایہ
 بیارے شاریجان ء گوہرین سیاہ
 تاشوں بوراں پہ تو کھلے شاہ
 من ہے کلا ء مہولان تندان
 گواہی ء دیتاں پوٹریں رنداں
 ریمان ماں کئی ء مہول ء نشہ
 بختگنت گوارانیں تلیں تازی
 دھنڑ پہ آسمان ء سشتہ برزا
 بورشتے ہر دو براور ء کاتکاں
 پاد ملوکانی ہمر کیفی ء
 ری بندگوں ری بند ء ہواری ء
 دروہ کتہ رنداں پہ ہنر بازی
 گومتہ ریمان ء دم گوریں تازی
 پہ گوشگ راین نہ بیت راضی

یا ہونی یا مہیار

شومی و پھار کہ یک جنوزا میں مبتنی تے۔ گورہرہ گت
 چیزے ہر ہم لاشاریانی دست و کشک بنت و ہرے چاکر
 خان ہے ڈیہہ و مانترے کنت کہ دتی جقتیں باہوٹ و حال
 بگیپت نہ آں چہ ہرانی کرشن و حال و سئی بیت۔ چہم
 گندے و اے یک ادنی میں بہرے ات۔ بے ٹوہیں جھیرٹھے
 بن دانش و کبے آسریں دشمنی و بدواہی و نمن جت۔
 ہمار گوست انت بے بیرگیری و ہے آس تو سنگ نہ بوت لکھی
 لبہاں ہر ہلک و ہر گران گراں کت۔ سی سالی جنگاں بیرگیری
 و بیرگیری و ہر اہر محشک و ترسوتک۔ چہ بندھا سکارانی ہون
 رچی کچی و پت و کوچک ہون و آر و کلت انت۔ ہزاراں درنا
 سکارانی وپ بوج بوت۔ ہلک ویراندان، ملک برباد و کلنہین
 خاک و ہون و تہا مٹرنگ بوت بے قول سواں نہ
 بیم بوجانی تاں دو صد سال و
 سہیں آہوگ دو دنانہن

ند و لاشار و ہے سی سالی میں جنگ و نیانی و تاوان و
 مارشت دو میں نیمگاں بوتگ بے بوجی کینگ و مہر و تپاک و
 راہ گت داشتگ ات۔ یک شیرے و چنتے کالاں کل کپیت
 کہ سردار چاکر خان رند چہ ہے گرانیں نیانی و باز دلپرد

اُت سے

سیبی گھوڑوی گرداں بات

شوہیں گوہر ہر جاں بات

گوہرام چہ دو جاہ بے جاہ بات

گوربتے محبین گنداوہ

چہ ہفت صد بنگویں درناں

کہ پاکش پہ کیسے بستت

بورش بے گامء تک انت

آناں پہ نشاں کیے نیست

تیرگاں چرتگ انت ہندی یس

زحانی زماں زوریناں

کل ماں گوہر ہر جاں ء

دومی نیگ ء سردار گہرام ء تیر کو ہم چاکر ء سگ ء درانت

نئی ء جنگ ء آئی حالینی رند ء سرین پرورشگ انت ء آئی میری

دیوان پرورشگ ات -

کشتوں تئی نامانی ملک میران

پرورشت تئی رندی تمغہ کیس دیوان

حاجی شہک ء عومر باران !!

چامری رنداں گورکشیں عالی

گوں حسن دشتاکی نہیں بچاں
ماں گڑھی ڈوسے درس کو پاراں

اے وڑی بدبوئیں رساں سار چاکر رند ء مانا علاج کت
کہ آں پہ وتی مرہاہ ء منگھ ء در ڈیہی مکک ء نیگ ء بچاریت
چاکر خان ء اگر چہ ہرات ء ترکاں مکک گکت تہ سردار گہرام خان ء
سندھ ء ستہ ء مہبتہ پہ وتی داہر ء گواں جنت ۔ درملکی یں زور ء
سر ء سیرگ ء آسر ء پورایں مکک ء قوم ء روشنائیں روج
ہڈت درملکی ارد ء تمن رند ء لاشار ء سر ء وار چارنت شپ
کننت ایر رجنت ۔ گوں بلوچاں پوشیں گکتے سازنت کہ سنگ
گوں بلور ء پنت گوں جو مان ء سازیت ۔

کچھ ء مکک ء میتا پیں ڈیہ زبانی ، بیرانی ء چک چینی ء
آپار بیت گنداوہ ء سیبی ء دست دلیں میدان چہ رند ء لاشار
ہرناں حتی رحین انت ۔ روشنائی ء آبدائیں ہک دیران ء تہا
ردیم بنت ۔ گزیم ء مہلب بوئیں ہوشگ ، آہور ء زعفران بخن
پل ، شکر کانڈیل جو ذبا دشا نہیں کوچگ ء کچھو ء باگیں پچراگ
جاہ بورانی پاداں گگمال کنان ء دھنر ء لور ء تہا اندیم کت
انت ۔ سیہ شوئیں گوہر ء حسن ء ورنائی ء مہکان ء زوال ء زبانی ء
مہگر ء سیہ موش کت ۔ بلوچ قوم ء مزن نامیں منگھ ء شان ء
بادگیر ہنچو ڈرت کہ ککتے پہ ککتے ء دست سے شان ء کنگرہ
پدا بندگ بنوتنت چاکر خان ء پشت کپتگیں رند نر آورنت

دیم پہ ملتان ء دات ء سردار گھرام خان ء لاشاری ہر محنت
 سندھ ء کاٹھیاوار ء اکہاں گم سیالی زندے درپت - کچی
 تیوگ ء بدرانی دست ء کپت - بگت ء رنگ ، میش ء گلگ
 چہ ساربان ء شپازکاں زہر بوت انت - آبادیں ہلک پنچو
 اینک بوتنت بگوشے ہے ہلکاں مردم واریں رسترے ء گشت
 کنگ - سیبی ء گداوہ ء محشریں کوٹ ء قلات ء بانڈھاں
 رند ء لاشار ء ارواہ جہگیر بوت - جنگولیں رند ء لاشار
 بنگیس دیوان جاہاں موکو ء کدام بستگ ء مرہ دیم ء تنک تریں
 کجانی ماڑی ء بادگیریاں بوم ء شپ چرہ انگل ء وزبازی کنت۔

ہمدہ داری می کند بر کاخ کسری عجبوت
 بوم نوبت می زند بر گنبد امرا سیاب

بلوچ قوم ء دو گھگیریں گشاد و ہدیکہ گوں یکدومی ء مان ارت
 پرشت ء پردوش ء زور بوتنت بہ اچ سیشانی یا مال شکاری
 ء چو کشیں چراگ روک بوتنت کر آمانی روشنائی ء بلوچی
 لیزانک ء رائیرانیں زندے بخشات - زانگ ویت کر توانی
 تخلیق ء توان گیشتر ء یا آمانی میر طامیں نوبت ء پہ بڑزیں بال
 جنگ ء چست بیت یا آمانی گاری ء زوری ء دھک آمانی
 رڈن ء چھاں پاچ کنت - بلوچ ء منگمہ و شان و ہدیکہ
 ایرنشت ء بگواہ ہشتہ بژن ء اسنوز، ہیہات ء اندوہ ء
 و تراچہ ملام ء درکگ ء دگران ء ہے ملامتی ء در درکگ
 شیر ء گالانی دپتران ء زبان دات ء نیران کت - سردار

گہرام خان لاشاری ء پھر بندگی گال آگے بلوچی شاعری ء ارواہ
 انت ء سردار چاکر خان ء بش بش دروکیں گفتار بلوچی شاعری
 ء دیم ء "آب" انت - چھ ہے شیڈراں لہتیں گال ایواں
 نوشہ کنگ بیت کہ ہے شاعری مئے عہدی ء اوہلی شاعری
 بے میس کمال انت - تاکہ جہاں است چو شیں بمثلیں گال زندگی
 ماننت ء بلوچی ء پڑ مرٹا ہیں نوبت ء ترانگ ء پرتیننت برادر
 چاکر خان ء ہکل ء گورکانی جواب ء ہماگال کہ گوشتک انت
 آٹانی سریند بنی آدمی شان ء مرٹاہ ء حق ء حالینی ء پیدارنت
 پیش ء گہرام خان

شکر کاراں چہ رب یزدانی
 کہ رپنگ انت دہر کوڑونت فانی
 منتگ انت بیلاں صاحب ایمانی
 مہر کے روت پہ راہ حقانی

لم یزل ہننا ءوت مانی
 وشت انتت عہدی دور بلوچانی
 سبز انتت تل سنج انتت تازی
 گرد انتت میللا ء دپ ء شہجو
 چاکر تھی ناریں گورم چرتنت

رند عسکارانی شادہ ء کاکنت
 دوستش ماں عہداں نشگنت ہیں

ماں ہما ماڑی آں حصارنیاں
سرگنا سر بنداں طلاہنیاں

مے دل ء اندیش وگماں نیست ات
مے دل گواہی مے نذات چوشیش
چا سر ء کاہنت رندو دھومبکی
چے سر ء دارنت ترک نرا بولان
رشتوں تئی نامانی ملک میراں
پرورشنت رندانی چاکر سیا دیوان
حاجی شہک و عومر باراں
چے سری رنداں گورگشیش عالی
گوں حسن دشتاک نہیں بچاں

(سر دار چاکر خان)

من ہما رند و بارگیں یوراں
گاہے سوران گاہے پلواناں
گاہے گول زین و گاہے درتیناں
گاہے گول سیتان انت منی یلاو
گاہے تئی تادان ء شہر بندراں

سنگ رینزاں ماں دہر بہنیں چاتاں

کینگ ماں مروانی دل ءء جاہاں
 ڈونک ریزنت زکینگ اش کنزراں
 گیشتر پہ میراں ءء ملوکین ءء

تول ات اول شہک ءء سرء پوتراں
 شہ ہرات گرانیں لشکرے کاراں
 من سرء گوندیں چیدگے ہذاں
 ساعے کوٹ ءء سربرہا ہذاں

تمی دپ ءء بدبوئیں رسالتاں
 تھی بدانی تالالقیس ستخاں
 کایاں تھی پیغام چوگما ریگاں
 شہرگنبد شہرگولیں اگا زیگاں
 پہ دپ ءء پتاد شاعرء مٹ ءء
 زنگ دساڈلے وتی بیلاں
 کیٹ گرے میریں رستم ءء نام ءء

چو شیش گشت و کوشش و جاک و جگتا و پویش
 گرانیں زبانی و بیرانی، مردم کوسلی و ہون ریچی و ہون
 دپ و کنت کھی و کوچکاں بنیں کتر و کہور و درجک
 ہم چریشی گڈوک و لگنت، زرتت و آرزن و ہوشگ سری
 پروکش بنت۔

ہمیدال سردار چاکر خان و ہم وتی سمت و توان و
 بیگو اہی و زانت رسیت آن یک پویش غنائیں نوبتے و
 گندیت کہ نہ آئی تہا کس آئی دسگیرانت نہ کسے آئی بلابند
 چ اندرہ و ڈک و غم و تاڑ و تیلانکاں آئی ڈورہ و
 درد و آسے باہند کنت۔ آل وتی پردردیں جنبرہ و دوریں
 و اہکاں گوں دل و ہون و داستانے و رنگ و ارشان
 کنت کہ ہے بیل و آلاڑنہ ہتہا تار منج و شہنشاہیں بہرے بیت
 بلکن شاعری و ہنزانک و تہا ہور بوان و میرانیں عبرت و
 آریک بیت۔

بھلاں مرد بواشیں سیوی

جو ریں بدانی مرگ ہی

سی سال و دت و اشماؤ

جان و جاہواں حبنگی یس

یگھو چو ملگور و حونی یس

چو شنت چو کند ۽ یوگاں
 جتکان ۽ نہ شنت لہری ایں

ورنایاں دو مزیلیاں
 لہری دیرواں ریتنت
 پھاگش پہ کہیسی بستنت
 مسکاں مں بروتاں مشنت
 بوراں بے لگام ۽ تاکننت

شایاں پہ نشان یکے نیست
 درستاں چہر تگنت ہندیگاں
 تیگھاں پہ راہ ۽ زبریناں

شرطاں دانگوں شنوسیناں

بچکی لوار بازیاں
 بجگش گردگیں بے شون انت
 یاگھائیں قذات بے روان انت
 سیوی گھوڑوی گرداں بات
 شو میں گوہر ۽ ہزجان بات
 گوہرام شہ دو حاصبے جاہ بات
 گوربات نئے مجھیں گندراوہ

کوہانی زر شچیں دلبودیں سرشسم ء بہاراں شرمینوکیں
 مچکد کاتی ہسار، تب ء و اب گچو کیں کردانی ساہگ نیل
 شنگ کنوکیں آبتون، او شیشیں چک ء جرہ کوکیں کاریزانی
 زہریگاں تالان کنوکیں آپ کہ پہ وطن دوستاں خدا تعالیٰ ء
 بخشگیں گنج انت ء پہ دشمنان آزار ء رنج - پے دشمنیں
 ردچاں امینی ء آسودگی ء مانزمان پے بگ ء واہکاں شوق
 ہمیز سے حب داک، ارمان ء ہر وہی ہمیشانی منت ء دام
 گل ء گنگل، وزنا ء چارہ کہ انت - کوہانی ہمیزگ ء کوزانی
 دلارا میں صوت سے ارواہ ء صد گنجیں مڈی ء پھر بندگی دولت
 مے نکر ء کچ ء ہلوت کنوکیں راز ء دوریں دلانی درمان
 ہمیشانی تل ء چیر انت، حسن ء چار کل بہ بیت کہ عشق ء دل
 سہبتگیں دیوان، زند ء جنگ ء جہد بہ بنت یا کہ پئی گدانی
 سنبہبتگیں ایوان - ہر جاہ ء ہر کجا شیر، صوت ء لاروک
 دلانی زند ء مرادانی حاصلیں سوگند انت - مے براتی سے
 سیادہ، گوں وطن ء مے وفا ء درشان - قصہ ء داستان
 تاریخ، ر بیدگ، زند بود ء سوبانی در آور تگیں رنگ کوہنگ
 ء کوہانی ہے صوت انت -

وائے وطن حشکس وار

بلوچ قوم ء را منچو کہ دتی لچ ء ننگ ، دتی راجی ر بیدگ
 سیالی شان دوست ر انت ہے ڈول ء آرا دتی وطن دتی
 گلزمین چہ سر ء ساہ ء ، چہ ہر مال ء مڈی ء دیاتر انت بلوچ ء
 دپتر ، عہدی قصہ ء احوال ہر عہد ء ہر نوبت ء دتس دنت
 کہ آئی پہ وطن ء آزاتی ، پہ وطن ء شان ء شرف ء و ترا چہ
 نذر بویگ ء نہ پھر یزنگ ۔ یک شاعرے واجہ محمد حسین عنقا
 دتی شیرے ء تہا ہمیشی پڑ جوشیں احوال ء ایرنگ ء دنت
 ماں مرک ء دید عبداللہ ء گپتہ خاک تہی ماں مٹت
 اد ہر ماں ء ساڑی یس گواہ کت انت چو شکر کوشت
 قسم مناسیاتی ء دیان نہ من ترا چہ مٹت
 ہے قسم منا ، منی او گور جا گہیں وطن

چہ درستیں گلزمین جواں منی بلوچی یس وطن
 تاریخ مارا سئی کنت کہ دہے کہ بلوچ ء گلزمین ویل ء
 گپتگ درمی زور واجھی ء پیش گامی کنگ بلوچ ء ڈیہہ
 جیر جنگ ء اومان درا کنگ بلوچ ء سر مجارین پنج ء پویشیں
 زور اکیانی دیا دتی سینگ اسپر کنگ ۔ پرتگیزان ء بلوچ ء
 گلزمین ء پراہ ء شاہگانیں زر ء سکین دات آل گوں دتی
 آگٹ ہو میلان ، بوجیگ ء بیتلاں بلوچستان ء تیاب گور ء

ڈنگانی وڑو پر رُہت انت حل جیند کستی ءو کہ آلتیاب
 سدر ءو ڈلیس سردارے ات آئی باپاری بوجیگ چه فارس و اردو
 تاں افریقہ ءو بناناں سُشت کاتک انت پرتیگزان ءو زسہ بازی
 جنگاں پردش دات ءو گلینت پرتیگزان تپ انگت گوادر
 بدن ءو کہک انت کہ میر حل ءو پتگ انتت - بلوچ ءو گلزمین
 سرء و ہیکہ پرتگی ءو پادایر کت برے آراگوک پردش
 جنگ ءو گوں سردار بلوچ خاں نوشیروانی ءو دچار بولگی کہت
 کہ ہے مزار ہمیں سرمچار ءو سمہت توپ ءو ہم
 زور کت نکت ہ

ماں ہر بلوچ ءو رگ ءو ہوں سُریت تئی مرچی
 ماں توپ دیا روکیں بلوچ خان ءو بگو شش

کدی پہ نام میانی ، کدی پہ خان گرضعی
 کدی پہ زہری ءو مینکل کدی پہ میریں مرئی
 برے پہ یعقوب و محراب کد پہ جام علی
 پرتگی ءو گوں کناں جنگ اسمگلے ذی ءو
 بلوچ زخم ءو گردشک ءو کہ جہانے گتنگ تہ وتی جند
 جہاں ءو دیپانی ہم پہ مردی کرنگ جہلی شیئر ہنچیں سرمچار
 نامدارانی کار پدانی ترانگ ءو کاریت -

پیش داراں پیدا کنت پری دیدار
 آکھیاںی سچہ میں شیشار
 ٹیٹل و مورت ء مرشمانیک
 سرمی سودایاں شتر انجنیاں
 کپنگ چہ مات بنداں کندیاں
 گھم خیالے و عاشقی چارٹے
 اے دگر شگھل و آدگہ کاسے

دورگانی نہت ء لڈنگیں تراشہ سنگیں ، تلمار ء ڈویر ء
 رازانی سوگہ دہوکیں گوانگر ء ہشی آنی گور ء پہنات ء
 جہ منڈیں پھوال تران ء پردیچ نہ کنت آمانی گلوار
 تچک ، نکہ راست ء جنبرہ حالینی ء بینگ ء سبحان ء
 روت ۔ ہے شہدیں روانیں گلوار ء ہم آں زند ء حالیتی
 عشق ء جھلائی ء حسن ء گردشکاں پیر اران کنت زند
 حقیں رازانی دریگجگ ء تہاریں کنجانی تہا پہ نور ء شومان ء
 مان دیگ بنی آدم ء ازلی میں واہگ انت ہے واہگ حقیں
 واہند ء پہجہ آر ء پہ آئی بندہ ء سر بوئیگ ء پد یا نک انت
 ء سے بندہ ء تھنگہ گوئیگ جنت ء منزل ۔ کوہ ء کردوانی
 دستگیں شاعر ء دل ء و بدیکہ اندی مارلشت چست بنت
 آئی شادکامیں زرد ء سر ء نور ء طلا کاریں روچے ہیک رت
 چوش خیالانی تہا ملگزارانی گوناپ گندیت ۔ و بدیکہ آئی فکر ء
 نڈن ء کا روان سنہریت تہ بنی آدم ہے ۔ کومانی درپہج
 دار ہم فیص ء تہا کائینت ۔

گو ناپ کشتی

دش و آشنائتگیں چاگردے ۽ مسک بوئیں ساعت
 میس گونجک ۽ سارتیں ساگ ۽ دوست کنگ ۽ انت
 شباگ کرونو ۽ پچک ۽ چن لاپنج ۽ انت - چہ تہاریں دہ
 رتار، چہ دلبر ۽ غماں بے میار، شل سریں دورگاں شمو شکارنگ
 ساگ ۽ نندوک انت چہ تلارانی بارگیں تمل چمکانی آپ شنن
 در دچان انت ترمپ ترمپ ۽ ہج بیوکیں ہے آپ کور
 شکل ۽ نمہ داریں سرشمے ۽ روت آسودگی ۽ مستاک ۽ ہارت
 شپانک قدرت ۽ نذارمانی چم دیستس شاہد انت آل خیالانی
 جنت ۽ بدل ۽ قدرت ۽ حقیق نکشاں دل ۽ جہگیرکنان ۽
 دل ۽ مرالانی بیان ۽ کنت آلی فکر آلی چاگردے رنگاں گوں
 گیجان انت - آلی خیالانی بال، تب ۽ جوش گلزمین ۽
 سر ۽ دگہ ماہ ۽ استال، کہکش ۽ درین ۽ پکیر تہ ایشیت ۽
 نیلو میں آزمان ۽ خیالانی سازتگیں استارانی سہت پوشائیت

منی دل جوڑتہ ڈیل ۽ تہی
 بے تو آسکلوسپٹ ۽ چہروکیں
 من تو بچی باں پہناد ۽ گردکیں
 بے تو بارگیں سازی چہوکیں
 منی زورماں چاہک جنوکیں

بے بھلے کہ من پٹ مَرود کیں
 منی بینگ مکسک دم دم کنو کیں
 ہو پھل دپ داس مَرود کیں

توے چار دہی ماہ من تی ماہ گراں
 توے روتج نیمردج ، من ایرنواں
 توے گردگیں بگ ، من گھوڑواں
 توے حاکاں یسے ، من تی ہتھراں
 توے پاداں شپادے ، من تی ہتراں
 توے سیاہیں سیاہ مار من جوگی سراں
 مندرال جنان ، من دست مگرال
 توے آف ماہی من تی کندواں
 توے نیلغیں کنب من تی تاروگراں
 توے کوہ کا بن من تی شکرہاں

امل ماہ دہ برجے من سیاہیں شپاں
 امل گردوک دہ چلک من کہکراں
 امل زخم رزہر جو کیں ، من کو پکاں

ھل پو شان مے گہنیاں ، زنب گوں سہویریں کیگان
 راسپر ع کو تچ دہ شردکین برعشش جو ماہے چار دیان

توپک و نقش پرنگی، گر نڈ کنت چو کہبران
 کار سیمی اسٹ اُردسی پا داں کرتگ موزگان
 بِسْمِ اللّٰہِ، نام اللہ، درسی کرتگ قفلِ حبان
 دُلْدَلْ وُ هَلْکَر کَنُکَیْنِ مَانَامِ پُرُ شِئْتِ دَر جِهَان
 دُر شِئْتِگ پَ پُٹ و دُنَان، لَکَتِگ پَ فَر مَرَان
 جہل چہ سر بناں سراپ کنان سُنت برز چہ پیلِ مندوان
 گَر دِن دِگَر سِی کِپَل پَر دِش گُوں چِگھِنِیَس نُو رِگَان
 ذہر یِکِپَت سَر دَا رِ سِخِی یُس، پَ کَہِیْب بُو تَ رُوَان
 بے نیازی سوا بُو تَ مِیْرَا صِیْلِیْن گَر دِ هِ بَ سَ رَ وُ
 پا دی گوا زینت تر هُ کِنَاں، جنت نر ا سِکِی گَ مَ بَرَان
 بِلَ دِ بَا زِ یِکَر چُکُ کِیْنِ، ہر دو کِہِنت پَنج گَان

مَن جِنْدَ وُ نَکَنْدَاں شَہ چِہَاں بَکَا یَاں
 تِی قَد ر تَاں دَم پَ دَم گَ تَ غَا یَاں
 آ سْمَان دِ شِیْر وُ جِ رُ وُ بَا دِ لَا یَاں
 نُو کِ آ ن مَانِ تِ شَہ وُ عِشِیْن تَلَا یَاں
 رِ شِئْتِ نُو ز وُ نِ بَی گُوں سَا رُ تِی سِ بُوَا یَاں
 جَان وُ رَا بَا زِی بَرَا سِیْب کَہَا یَاں
 بَا زِی مَہْرَا دَاں مَنَامَاں دَلَا یَاں
 خُ دَا رُو بَرُو یُس اَدَب نَالِ اَلَا یَاں
 دَم وُ دِ لِیْل وُ سَرِیْن وُ چِ لَا یَاں

